

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Документа державного планування

***«Стратегії розвитку Сергіївської
територіальної громади на період до 2027
року»***

Виконавчий комітет Сергіївської сільської ради – 2025 рік

Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування місцевого рівня «Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року»

Вступ	3-4 ст.
Методологія SEO	5 ст.
Нормативно-правова база проведення SEO	5 ст.
Забезпечення доступу та врахування думки громадськості під час розроблення ДДП та здійснення SEO	6 ст.
1. Зміст та основні цілі Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року	7-13 ст.
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	14-31 ст.
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);	32-41 ст.
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	42-43 ст.
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час документа державного планування	44-49 ст.
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1,3-5 та 10-12 років відповідно, а за необхідності -50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	50-52 ст.
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	53-55 ст.
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	56-58 ст.
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	59-61 ст.
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	62 ст.
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1 - 10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію	63-64 ст.
Список використаної літератури	65-66 ст.

ВСТУП

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 р. в Україні вступив в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№2354-VIII від 20 березня 2018 року). Відповідно до ст.2 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» цього закону з 1 січня 2020 року стратегічна екологічна оцінка може здійснюватися для програм економічного і соціального розвитку областей, районів, міст, сіл та селищ на короткостроковий період на добровільній основі.

Відповідно статті 2, п.1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», даний Закон регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі - території з природоохоронним статусом), крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Стратегічна екологічна оцінка – процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі – ДДП) для довкілля. Досвід багатьох країн продемонстрував високу ефективність СЕО як інструмента планування, що сприяє якості розроблених планів, програм, стратегій тощо.

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. СЕО здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва. Це системний та комплексний інструмент оцінки, який забезпечує прийняття ефективних управлінських рішень суб'єктами діяльності, які можуть мати можливі екологічні наслідки.

Об'єктом оцінки даного звіту є документ державного планування – проект

Стратегія розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року (далі – Стратегія). Стратегія ґрунтується на аналізі прогностичних тенденцій соціально-економічного розвитку Сергіївської територіальної громади (ТГ), враховує стратегічні орієнтири місцевого та регіонального розвитку з урахуванням наслідків для довкілля, вплив зовнішніх та внутрішніх загроз і ризиків, включає завдання і заходи економічної та соціальної політики влади до 2027 року з урахуванням пріоритетів сталого розвитку, індикатори ефективності її реалізації та основні прогностичні показники економічного і соціального розвитку на плановий період.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм для забезпечення збалансованого (сталого) розвитку.

МЕТОДОЛОГІЯ СЕО

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (від 28 лютого 2019 року №2697-VIII). У цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 р. № 659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище». 21 лютого 2017 р. у Верховній Раді України було зареєстровано нову редакцію законопроекту «Про стратегічну екологічну оцінку» (реєстраційний №6106). Метою законопроекту є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року та 10 квітня 2018 року підписаний Президентом України. Даний Закон вступив в дію з 12 жовтня 2018 року. Закон встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки(СЕО), який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі важливі документи, зокрема, державні програми, повинні, в першу чергу, проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних ймовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості під час розроблення ДДП та здійснення СЕО

Задля попереднього вивчення думки населення Сергіївської територіальної громади, було проведено попередні збори, в ході яких мешканці, а саме представники підприємств, бізнесу та громадськості висловили підтримку на розробку Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року (далі – Стратегії) та, відповідно для цього, необхідної екологічної документації. З метою підготовки Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року була сформована Робоча група з розробки Стратегії. До складу Робочої групи ввійшли представники виконавчих органів Сергіївської громади, керівники установ, організацій, підприємці, депутати сільської ради, голови громадських організацій, жителі громади.

У ході розробки Стратегії проведено опитування мешканців та представників бізнесу Сергіївської ТГ. При формуванні даної Стратегії використані громадська думка, пропозиції підприємницького середовища, практичні пропозиції фахівців щодо вирішення проблем для досягнення цілей розвитку громади. Залучення широкого кола громадян до створення Стратегії дозволяє ідентифікувати та знайти прийнятні шляхи усунення проблем громади, забезпечити налагодження діалогу між громадськістю та владою. При цьому однією з основних складових процесу планування є обов'язкова участь у ньому усіх активних та зацікавлених представників громади. Розроблена таким чином Стратегія відображає інтереси усіх громадян.

У рамках проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки документу державного планування - Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року, було складено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та розміщено на офіційному сайті Сергіївської громади <http://sergiyvaska-rada.gov.ua/gromada/strategiia-rozvytku/5562-povidomlennia-pro-opryliudnennia-zaiavy-pro-vyznachennia-obsiahu-strategichnoi-ekolohichnoi-otsinky-proiektu-strategii-rozvytku-serhiivskoi-silskoi-terytorialnoi-hromady-na-period-do-2027-roku> з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості та у трьох публічних місцях.

Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегії екологічної оцінки (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СЕРГІЙВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Стратегія розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року є основоположним документом, розробленим в рамках тісної співпраці влади, бізнесу, громадськості, котрий визначає ключові вектори соціально-економічного-екологічного розвитку громади в довгостроковій перспективі. Визначений державною стратегічний курс регіонального розвитку передбачає формування ієрархічної взаємодії між загальнонаціональними, регіональними та локальними стратегічними цілями. При цьому важливими аспектами є досягнення узгодженості між стратегічними цілями розвитку галузей економіки та стратегічними орієнтирами місцевого економічного розвитку, забезпечення залучення громадськості до всіх етапів розробки Стратегії, висвітлення методів та інструментів, котрі будуть використані при розробці та реалізації Стратегії.

Досягнення максимальної ефективності реалізації Стратегії можливо за умови дотримання наступних ключових принципів стратегічного планування. В першу чергу, обґрунтовані в Стратегії заходи орієнтовані на забезпечення інтересів максимального кола зацікавлених осіб до складу яких входять представники установ та організацій бюджетної сфери, громадських організацій, підприємців, бізнесових структур тощо та формування ефективної моделі взаємодії влади, бізнесу та громадськості.

В розрізі виконання другого принципу необхідним є забезпечення узгодженості Стратегії зі стратегічними документами національного та регіонального рівнів, а також галузевими програмами.

В рамках забезпечення виконання третього принципу, результативним показником виступає безпосередньо Стратегія, в якій визначені стратегічні напрями розвитку, ключові стратегічні та оперативні цілі, реалізація яких дозволить залучити фінансові ресурси державного та регіонального рівнів, а також внутрішніх та зовнішніх грантових ресурсів.

Також, для досягнення результативності розвитку Сергіївської громади важливим є дотримання наступних принципів, що відповідають інституційним складовим діючого законодавства України та були враховані при розробці Стратегії:

партнерство – передбачає проведення різних консультацій, спрямованих на досягнення консенсусу, а також врахування очікувань громадськості від дій владних структур. До участі в ухваленні рішень й розробці стратегічних цілей долучені всі зацікавлені сторони – представники влади, наукових установ, підприємців та громадянське суспільство;

життєздатність – забезпечує розвиток порівняльних переваг, визначених за результатами SWOT-аналізу;

інтеграція – забезпечує активну участь усіх зацікавлених сторін. Інтеграція як багатомірний план розвитку пріоритетних секторів та напрямів діяльності забезпечує

усунення конфліктів та негативних впливів, а також забезпечує зосередження на сумісності та синергії заходів;

інновація – випуває в ролі індикатора проєктів та стосується, головним чином, запропонованого підходу та оптимального використання наявних ресурсів;

субсидіарність – визначає стратегічні заходи, орієнтовані на рівень громади із використанням ресурсів регіонального розвитку.

Концепцією формування Стратегії є імплементація екологічних імперативів у соціально-економічний розвиток Сергіївської територіальної громади, що відповідає Основним засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII). Розроблена Стратегія розвитку дає відповіді на ключові питання, що стоять перед громадою: забезпечення місцевого економічного розвитку та конкурентоспроможності громади, збереження її середовища, підвищення рівня комфортності, формування безпечного простору для життя та ведення бізнесу, стимулювання громадянської та підприємницької активності, розвиток власних продуктивних сил, модернізація інфраструктури, розширення пропозиції робочих місць. Мета розробки Стратегії громади – це вироблення та втілення єдиної політики розвитку громади на період до 2027 року в контексті єдиної політики розвитку Полтавської області та України. Даний шлях вимагатиме реалізації пріоритетів у економічній та соціальній сферах із запровадженням чіткої взаємодії територіальної влади, бізнесу та активної громадськості.

Сьогоднішня екологічна ситуація в громаді зумовлена як проблемами, які породжені десятиками років тому, так і сучасними. Значною мірою на стан довкілля Сергіївської територіальної громади впливають об'єкти інфраструктури населених пунктів, підприємства та автотранспорт, методи ведення сільського та лісового господарства. Тому головною задачею Стратегії є формування позитивних тенденцій збалансованого розвитку Сергіївської територіальної громади, а саме створення сприятливих передумов для нових світоглядних цінностей і екологоорієнтованих підходів вирішення найбільш актуальних екологічних питань задля гідних умов життя та загального підвищення добробуту населення Сергіївської ТГ.

Розроблялася Стратегія у відповідності до вимог Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», постанови Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року №932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів», постанови Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року №695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», та «Стратегії розвитку Полтавської області на 2021-2027

роки», наказу Міністерства розвитку громад та територій України 21 грудня 2022 року №265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад», Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»), Регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області (погоджена розпорядженням Полтавської обласної державної адміністрації від 14.02.2022 № 58 та затверджена рішенням пленарного засідання чотирнадцятої позачергової сесії восьмого скликання Полтавської обласної ради від 26 липня 2022 р. № 457).

При підготовці Стратегії враховані завдання інших документів державного планування, а саме: Цілі сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 №722); Стратегії з питань екологічної збалансованості розвитку територіальних громад Асоціації міст України на період до 2030 року (затверджено рішенням Правління Асоціації міст України 21 березня 2017 року №4), Національна програма «Плану відновлення України» 21 березня 2017 року №4, програма «Плану Методологічною основою розроблення Стратегії також є: постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 Про розроблення прогностичних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету» (із змінами). При розробленні Стратегії враховано дотримання вимог Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про управління відходами», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних ресурсів» щодо охорони, відтворення та використання природних рослинних ресурсів, тваринного світу та водних біоресурсів, а також «Про охорону земель» щодо забезпечення раціонального використання та охорони земель.

Також Стратегія включає положення, які стосуються охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, передбачає виконання зобов'язань та заходів у відповідній сфері, визначених програмами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами, Стороною яких є Україна, у тому числі: Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII; Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р; Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р; Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням,

затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 №271-р; рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 №20, Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р; Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020.

Стратегія ґрунтується на аналізі прогностичних тенденцій розвитку економіки Сергіївської територіальної громади та враховує: основні стратегічні напрямки та актуальні виклики соціально-економічного розвитку з урахуванням екологічних пріоритетів; вплив зовнішніх та внутрішніх чинників і ризиків; індикатори ефективності її реалізації та основні прогностичні показники економічного і соціального розвитку на плановий період. Тому у проєкті Стратегії враховано: 1) аналіз тенденцій соціально-економічного розвитку Сергіївської територіальної громади; 2) сценарії розвитку територіальної громади на період до 2027 року; 3) стратегічні та операційні цілі розвитку територіальної громади; 4) основні завдання, заходи Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року; 5) моніторинг і впровадження Стратегії територіальної громади.

Виходячи з цього, а також враховуючи принципи та цілі Стратегії регіонального розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки, у Стратегії визначені стратегічні та операційні цілі розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 роки:

1. Формування і розвиток конкурентоспроможної місцевої економіки

- 1.1. Підтримка розвитку малого і середнього бізнесу та залучення інвестицій.
- 1.2. Формування базових документів для планування економічного розвитку громади
- 1.3. Розвиток сільського господарства
- 1.4. Розвиток людського капіталу

2. Розвиток безпечного, екологічного, комфортного та безбар'єрного середовища

- 2.1. Цивільний захист населення та безпека
- 2.2. Розвиток транспорту, інженерної та дорожньої інфраструктури
- 2.3. Якісна система надання комунальних послуг, послуг з благоустрою громади, що орієнтовані на потреби мешканців
- 2.4. Енергоефективна громада з розвиненими джерелами альтернативної енергії
- 2.5. Збереження довкілля та розвиток екологічного мислення
- 2.6. Безбар'єрна громада

3. Розвиток людського потенціалу громади

- 3.1. Сучасна інноваційна система освіти
- 3.2. Культура, фізичне здоров'я і спорт

3.3. Надання якісних медичних послуг

3.4. Ефективна система соціального захисту населення та розвинення соціальних послуг

3.5. Розвиток громадянського суспільства

4. Цифрова трансформація громади

4.1. Е-комунікація між місцевими органами влади та громадянами

4.2. Цифрова інфраструктура і безпека інформаційної мережі

Відповідно до Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII), державна екологічна політика спрямована на досягнення таких стратегічних цілей:

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.

Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.

Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення.

Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року, стратегічним цілям державної екологічної політики, визначених Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (далі - стратегічні цілі державної екологічної політики), приведено в таблиці 1.

Пріоритетні напрямки Стратегії	Цілі державної екологічної політики				
	Ціль 1	Ціль 2	Ціль 3	Ціль 4	Ціль 5
1. Формування і розвиток конкурентоспроможної місцевої економіки	+	+	++		+
1.1. Підтримка розвитку малого і середнього бізнесу та залучення інвестицій.		+	++		
1.2. Формування базових документів для планування економічного розвитку громади		+			
1.3. Розвиток сільського господарства		+			

1.4. Розвиток людського капіталу			+		+
2. Розвиток безпечного, екологічного, комфортного та безбар'єрного середовища	+	+	+	+	+
2.1. Цивільний захист населення та безпека		+	+		
2.2. Розвиток транспорту, інженерної та дорожньої інфраструктури		+	+		
2.3. Якісна система надання комунальних послуг, послуг з благоустрою громади, що орієнтовані на потреби мешканців	+	+	+		
2.4. Енергоефективна громада з розвиненими джерелами альтернативної енергії	+	+	+		
2.5. Збереження довкілля та розвиток екологічного мислення		+	+		
2.6. Безбар'єрна громада	++	++	++	++	
3. Розвиток людського потенціалу громади	+	+	+	+	+
3.1. Сучасна інноваційна система освіти			+	++	
3.2. Культура, фізичне здоров'я і спорт	+	+	+		
3.3. Надання якісних медичних послуг				++	
3.4. Ефективна система соціального захисту населення та розвинення соціальних послуг			+		
3.5. Розвиток громадянського суспільства			+		
4. Цифрова трансформація громади					
4.1. Е-комунікація між місцевими органами влади та			+		

громадянами					
4.2. Цифрова інфраструктура і безпека інформаційної мережі			+		

Таблиця 1 - Аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики визначених «Основними засадами (стратегії) Державної екологічної політики України на період до 2030 року»

Мета та пріоритетні напрямки Стратегії узгоджуються із Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року №70/1 та адаптовані з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку:України») і відповідними завданнями щодо їх досягнення, у частині охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини.

Моніторинг реалізації Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року здійснюватиметься щорічно у форматі звіту про виконання стратегічних цілей та заходів, шляхом представлення його на сесії сільської ради. Фінансування заходів і проєктів Стратегії передбачається за рахунок: місцевого бюджету, міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам; капітальних видатків державного бюджету; державних цільових програм; програм і заходів, включаючи інвестиційні програми (проєкти), міжнародних грантів тощо.

До сфери охоплення СЕО документа державного планування відноситься оцінка наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, від реалізації проєктних рішень. Стратегічна екологічна оцінка документа державного планування – Стратегія розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року, здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, комплексності, запобігання екологічній шкоді, дострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництво.

Якщо документ державного планування не буде затверджено, це створить умови для невиконання Стратегії розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки та Плану заходів з її реалізації, Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»).

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Сергіївська сільська територіальна громада утворена 21 червня 2016 року. До її складу ввійшли 13 населених пунктів з трьох сільських рад – **Сергіївської** (с. Сергіївка, с. Лободино, с. Вечірчине, с. Чернече, с. Калинівщина) **Розбишівської** (с. Розбишівка, с. Крамарщина, с. Веселе), **Качанівської** (с. Качанове, с. Новоселівка, с. Вирішальне, с. Степове, с. Дачне). Сергіївська ТГ розташована в північній частині Полтавської області на відстані 136 км від м. Полтава. Адміністративним центром громади є с. Сергіївка.

Рис. 1.- Карта Полтавської області

[Постановою Верховної Ради України від 17.07.2020 р. №807-IX](#) утворено укрупнений Миргородський район шляхом приєднання до нього ліквідованих районів: Великобагачанського, Гадяцького, Лохвицького та Шишацького.

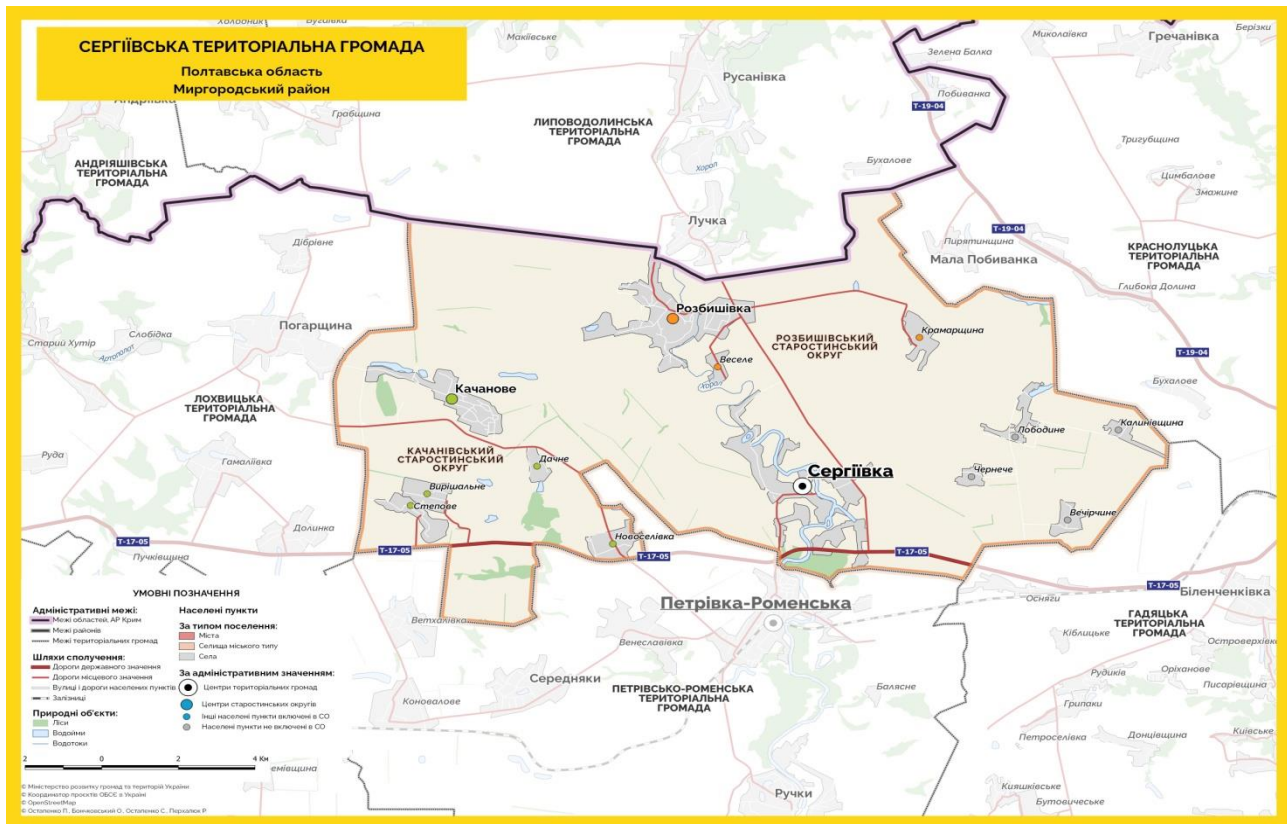
До складу Миргородського району (з адміністративним центром у місті Миргород) входять території 17 територіальних громад: Білоцерківської сільської, Великобагачанської селищної, Великобудищанської сільської, Великобосорочинської сільської, Гадяцької міської, Гоголівської селищної, Заводської міської, Комишнянської селищної, Краснолуцької сільської, Лохвицької міської, Лютенської

сільської, Миргородської міської, Петрівсько-Роменської сільської, Ромоданівської селищної, Сенчанської сільської, Сергіївської сільської, Шишацької селищної.

Сергіївська ТГ межує з:

- 1) Північного заходу та заходу – Погарщанський старостат, Лохвицької ТГ, Полтавської області;
- 2) Північного сходу та сходу – Краснолуцькою ТГ, Полтавської області;
- 3) Півночі – Лучанським старостатом, Липоводолинської ТГ, Сумської області;
- 5) Південного сходу – Гадяцькою ТГ, Полтавської області;
- 6) Півдня – Петрівсько-Роменською ТГ, Полтавської області.

Відстань від адміністративного центру громади (с. Сергіївка) до с. Лободине – 13,7 км; с. Вечірчине – 10,8 км; с. Чернече – 12,3 км; с. Калинівщина – 18 км; с. Розбишівка – 9 км; с. Веселе – 9 км; с. Крамарщина – 12,1 км; с. Качанове – 13,6 км; с. Новоселівка – 6,6 км; с. Дачне – 10,9 км; с. Степове – 13,1 км; с. Вирішальне – 12,3 км.

Територія громади знаходиться в межах Дніпровсько-Донецької западини, поверхня – низовинна, основу рельєфу становлять пологохвилясті та платоподібні лісостепові рівнини.

Рельєф території громади – рівнинний. Підґрунтові води залягають, як правило, на глибині понад 3 м. Ґрунтоутворюючі породи – середні та важкі суглинки, а також легкі глини. Територія громади розташована в смузі чорноземів, в той же час певні гідрографічні умови обумовлюють розмаїтність ґрунтового

покриву. Так, в місцях, наближених до річки Хорол та інших понижених зволжених ділянках мають місце ґрунти – лугові солонцюваті, лугові болотні, торф'яники, солонці лугові та їх комплекси. Ці території є сприятливими для пасовищ та сіножатей.

На території Сергіївської громади залягають нерозчленовані еолово-делювіальні та елювіальні відклади четвертинної системи, що представлені перешаруванням супісків (лесів) (ІГЕ-3), суглинків легких лесовидних (ІГЕ-2), а також сучасні утворення Ґрунт рослинного шару (ІГЕ-1) — суглинок гумусований, чорний, без коренів дерев та чагарників. Потужність ІГЕ складає від 1,80 до 2,00 м.

Спостереження за температурним режимом та опадами на території області здійснюють метеостанції Полтавського обласного центру з гідрометеорології, які розташовані у містах Кобеляки, Гадяч, Лубни, Полтава та в смт. В.Поділ. Клімат громади різко континентальний, середня кількість опадів 500 міліметрів. Середня температура + 6,5 °С, абсолютна температура холоду -34°С, тепла +37°С.

З корисних копалин громада багата на нафту і природний газ, є поклади будівельних матеріалів: пісок, глина та торф.

Поклади вуглеводнів в Сергіївській громаді (на території громади 54 свердловини).

Близько 7,9% території зайняті лісами державних лісгосподарських підприємств, загальною площею 1328,48 га.

Всього земель в громаді 16 776,4 га		
Проінвентаризовано 13620,9 га		
З них по формах власності, га		
Приватної	Комунальної	Державної
8244,22	3406,94	1969,74
Потребують інвентаризації, га (орієнтовно)		
<i>Житлова забудова, ОСГ</i>	<i>Водний фонд, загального призначення, сільськогосподарські</i>	<i>Лісгосподарські землі та землі промисловості</i>
977,6	1100,1	1077,8

Табл. 2. - Загальний баланс земель Сергіївської ТГ

Категорія земель	Площа, га	% земель
Землі сільськогосподарського призначення	14301,43	85,2 %
Землі житлової і громадської забудови	422,96	2,36 %
Землі лісгосподарського призначення	1222,78	7,3 %
Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони	141,8	0,8 %
Землі водного фонду	682,2	4,3 %

Інше призначення	5,23	0,04 %
ВСЬОГО , в тому числі :	16776,4	100,0 %
Землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	452,35	
Землі рекреаційного призначення	148,3	

Табл.

3. - Структура земель Сергіївської ТГ

В межах Сергіївської ТГ знаходиться ботанічний заказник місцевого значення «Русиново-Дубина» - 13,8 га, гідрологічний заказник місцевого значення «Артополот» - 88,0 га, ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Дуб черешчатий» - 0,05 га, заповідне урочище «Шпакове» - 350,5 га. Для покращення екологічної ситуації в громаді потрібно розширити зони природоохоронних об'єктів.

Село Сергіївка знаходиться в водоохоронній зоні, згідно технічної документації по встановленню водоохоронних зон малих річок та водоймищ Гадяцького району Полтавської області. Відповідно схеми природно-сільськогосподарського районування України територія населеного пункту відноситься до шостого Миргородського агрогрунтового (природно-сільськогосподарського) району.

На території Сергіївської ТГ знаходиться 39 водних об'єктів площею 97,58 га, з них: 38 ставків - загальною площею – 54,18 га. З них передано в оренду 10 ставків загальною площею 18,6037 га.

Сергіївська територіальна громада розміщена в західній частині Миргородського району Полтавської області вздовж річки Хорол. Село Сергіївка розташоване на березі річки Хорол, вище за течією на відстані 1 км розташоване село Веселе, нижче за течією примикає село Петрівка-Роменська. Загальна протяжність річки Хорол по території громади становить 13 км. Річка у цьому місці звивиста, утворює лимани, стариці та заболочені озера. Поруч пролягає автомобільний шлях Т-1705. Село Сергіївка знаходиться в водоохоронній зоні, згідно технічної документації по встановленню водоохоронних зон малих річок та водойм Миргородського району Полтавської області.

Стан атмосферного повітря

За даними Державної служби статистики України у 2023 році від стаціонарних джерел викидів у атмосферне повітря надійшло 30 337,943 т забруднюючих речовин і парникових газів (109,3% до 2022 року), про що прозвітувались 458 підприємств (у 2022 році – 496 підприємства, обсяги викидів склали 27,8 тис. т). У 2023 році 83 підприємствами добувної промисловості і розроблення кар'єрів обсяг викидів склав 12,2 тис. т, що на 1,5 тис. т. менше ніж у попередньому році від 81 підприємства. 92 підприємства переробної промисловості у 2023 році здійснило 3,7 тис. т викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря області проти 2,7 тис. т забруднюючих речовин у 2022 році, що було викинуто 96 підприємствами. Підприємствами постачання

електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (22 од.) у 2023 році викинуто 6,1 тис. т. забруднюючих речовин, що на 3,7 тис. т більше ніж в попередньому році здійснило викидів 23 підприємства. Підприємствами водопостачання, каналізації та поводження з відходами у 2023 році здійснено менш ніж 0,1 тис. т викидів в атмосферне повітря.

Основними забруднювачами повітря в Сергіївській ТГ є підприємства нафтогазового комплексу. За статистичними даними до лідерів, щодо здійснення викидів в атмосферне повітря, щорічно попадають райони, де розташовані об'єкти газотранспортних підприємств. До їх числа входить і бувший Гадяцький район -7,16% від загального обсягу викидів, що складає 138,5 кг викидів в розрахунку на одну особу. Це один з найвищих показників по області, який більше ніж у два рази вищий середнього показника по Україні. Підприємства нафтогазового комплексу підпорядковані Міністерству оборони України, що передбачає виконання заходів з попередження виникнення можливих загроз та потенційних негативних наслідків для об'єктів критичної інфраструктури, що можуть впливати на стан обороноздатності держави. Тому інформація про діяльність підприємства у період дії воєнного стану носить конфіденційний характер і не може бути надана для інформування громадськості (лист від 29.03.2023 No 57-41).

Зміна клімату

Помірно континентальний клімат є характерним для території Полтавської області загалом. У зимовий період переважає м'яка погода зі значною хмарністю і частими проявами тепла, морози зазвичай невеликі, і найнижча температура спостерігається в січні, коли вона може досягати -35°C . Тривалість безморозного періоду коливається від 155 до 183 днів у різні роки. Літо приносить теплу погоду, але в окремі роки може бути дуже спекотним та сухим. Найвища температура спостерігається в липні та серпні і може сягати $+37^{\circ}\text{C}$. Середньорічна температура коливається в межах $+8-12^{\circ}\text{C}$.

За агрокліматичними умовами територія громади відноситься до зони недостатнього зволоження, ГТК від 1,0 до 1,3. Метеорологічні умови є основними факторами для оцінки зміну клімату. Короткий метеорологічний огляд території, до якої віднесений даний проєкт ДДП (дані Полтавського обласного центру з гідрометеорології) у 2021 році наведений по найбільш репрезентативній МС (МС Гадяч) . Середня річна температура повітря за даними МС Гадяч $+8,8^{\circ}\text{C}$ тепла, що нижче минулого року на $1,5^{\circ}\text{C}$ ($+10,3^{\circ}\text{C}$ у 2020р.), але вище норми на $0,4^{\circ}\text{C}$. Річна сума опадів склала 547,2 мм (94% норми), що більше ніж у попередньому році (2020 рік – 458,9мм). Середня вологість повітря, яка визначена 21 МС за 2021 рік, становила 74%.

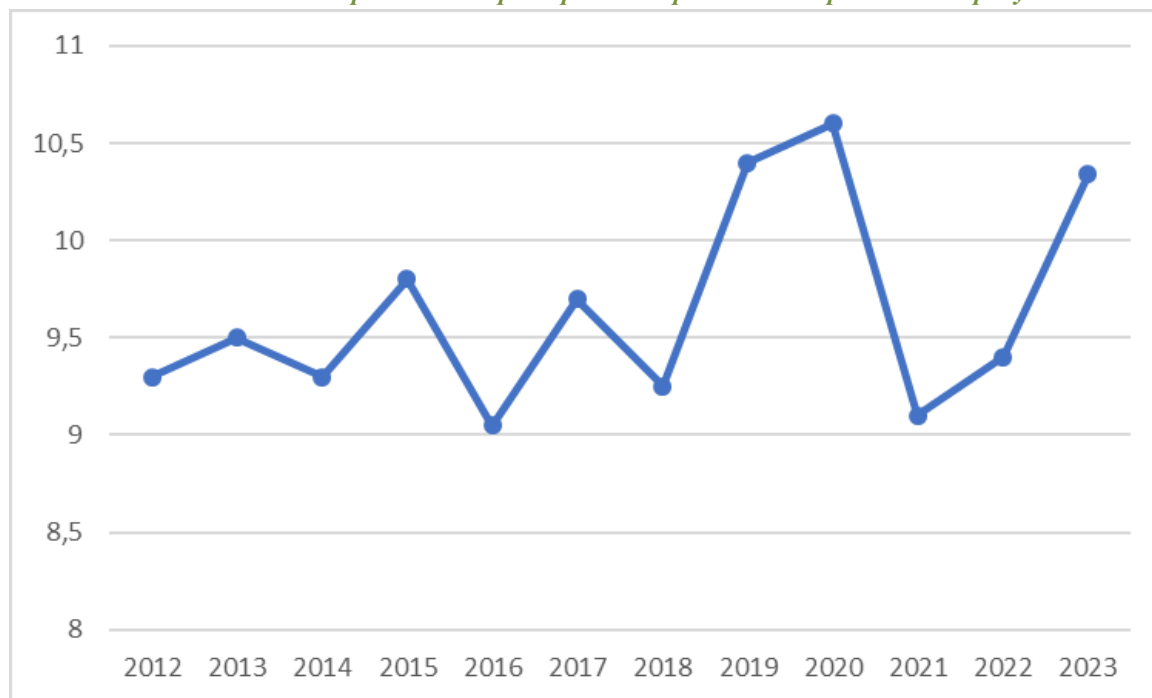

Рис.2 - Хід середньорічної температури повітря на території Полтавської області за період 2012 - 2021 років.

Аналізуючи вищенаведений графік (рис. 2), можна зробити висновки про тенденцію поступового підвищення температурних умов для Сергіївської територіальної громади, як і загалом для Полтавщини. Скорочення споживання природного газу, впровадження новітніх енергоефективних технологій спалювання палива, зменшення викидів від звалищ ТПВ, збільшення зелених насаджень на території громади, передбачення та ліквідація пожеж – є необхідний та пріоритетний напрямок розвитку Сергіївської територіальної громади. Пріоритетність напрямків, пов'язаних з використанням місцевих видів твердого палива, енергозбереженням та енергоефективністю в першу чергу обумовлено економічними факторами, але кінцевим результатом їх впровадження буде ефективне скорочення викидів парникових газів. Тому у проєкті Стратегії визначена необхідність: впровадження альтернативних джерел енергії; екологічного виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризації відновлювальних джерел енергії, що опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення; озеленення населених пунктів з метою відновлення якості атмосферного повітря громади.

Національна система оцінки антропогенних викидів та абсорбції парникових газів - це система організаційно-технічних заходів щодо спостереження, збирання, оброблення, передачі і збереження інформації, необхідної для оцінки антропогенних викидів та абсорбції парникових газів. Найбільшу частину парникових газів прямої дії, що викидаються в атмосферу Полтавської області техногенними джерелами, складає

двоокис вуглецю. За інформацією Головного управління статистики у Полтавській області, що побудована на даних форми 2-ТП (повітря), протягом 2020 року 406 підприємствами області викинуто в атмосферу 1,589 млн.т двоокису вуглецю, що менше ніж у попередньому році на 19,4% (у 2019 р. – 406 підприємств викинули у повітря 1,971 млн.т; у 2018 р. 389 підприємствами – 3,342 млн.т; у 2017 році 388 підприємствами – 3,554 млн.т). Із загальної кількості викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел підприємств 5,833 тис.т (12,7%) належать до парникових газів, зокрема, метан (5,781 тис.т) та оксид азоту (0,052 тис.т). Тому, відповідно до Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища у 2021 році, досить важливо постійно залучати активні верстви населення до участі у програмах захисту озонового шару, зокрема за допомогою: запровадження використання інформаційних етикеток та екологічного маркування озоноруйнівних та озонобезпечних речовин і продукції, що містить, відповідно до вимог Глобальної гармонізованої системи класифікації і маркування хімічних речовин; організації пропаганди та інформування населення стосовно екологічної небезпеки руйнування озонового шару та його наслідків. Відповідно до цього, у проєкті Стратегії передбачається реалізація заходів щодо підвищення рівня суспільної екологічної свідомості населення, екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, висвітлення в засобах масової інформації питань щодо стану довкілля. Тому реалізація запланованих заходів проєкту Стратегії сприяє зменшенню викидів парникових газів у атмосферне повітря у порівнянні із існуючою ситуацією та відповідає Плану заходів щодо виконання Конвенції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 року №932-р.

Водні ресурси

Поверхневі джерела

Сергіївська територіальна громада розміщена в західній частині Миргородського району Полтавської області вздовж річки Хорол. Село Сергіївка розташоване на березі річки Хорол, вище за течією на відстані 1 км розташоване село Веселе, нижче за течією примикає село Петрівка-Роменська. Загальна протяжність річки Хорол по території громади становить 13 км. Річка у цьому місці звивиста, утворює лимани, стариці та заболочені озера. Поруч пролягає автомобільний шлях Т-1705. Село Сергіївка знаходиться в водоохоронній зоні, згідно технічної документації по встановленню водоохоронних зон малих річок та водойм Миргородського району Полтавської області. Басейн розміщений в південній частині Придніпровської низини і має форму овалу, витягнуту з північного сходу на південний захід. Довжина басейну 170 км, його середня ширина 23 км, найбільша 30 км. Поверхня басейну являє собою слабо хвилясту рівнину, сильно посічену густою мережею ярів і балок. В основі басейну залягають докембрійські кристалічні породи, перекриті потужним шаром

третинних глин і пісковиків. Четвертинні відклади складаються з лесів, лесовидних суглинків і глин.

Грунтоутворюючими породами є крупно-пороховаті, переважно середньо суглинкові, а в нижній течії на правобережжі – легкі суглинки. Переважаючими ґрунтами є чорноземи, рідше – сірі підзолисті ґрунти. Землі здебільшого розорені і лише в ярах і балках зустрічаються листяні ліси. Болота зустрічаються рідко, переважно в долинах. Площа лісів 75 км², боліт - 4 % від площі басейну.

В межах с. Сергіївка русло має ширину 40 – 50 м, з великою кількістю заток. На плесах глибина вздовж річки змінюється від 0,8 до 3,5 м, сягаючи в окремих місцях 5.5 м. Глибина на бистринах 0,1 – 1,5 м. Швидкість течії в межах на плесах - 0,1 м/с, на бистринах – до 0,5 м/с. На плесах річка сильно поросла очеретом, особливо вздовж берегів. Дно русла нерівне, мулисте, на бистринах мулистопіщане і піщане.

Береги русла пологі, висотою 0,1 - 0,3 м, у нижній течії місцями круті, висотою 2,5 – 3,5 м. Складені ґрунти суглинками, стійкі, порослі очеретом і чагарником.

Висока ступінь зарегульованості стоку води, а відтак і рівневого режиму, режим твердого стоку, спричинили в свою чергу, до накопичення намулу, проростання болотної рослинності ін..

Загальний стан руслової мережі річки Хорол в межах Сергіївської громади, несприятливий для нормального функціонування річки, як водного об'єкта.

Проблема річки Хорол, як і більшості малих річок України в тім, що вони замулені, в результаті чого міліють і пересихають. В 2018 році згідно Плану соціально-економічного розвитку Сергіївської об'єднаної територіальної громади на 2018 рік та Стратегії розвитку Сергіївської ОТГ на 2017-2020 рік проведено інженерно-гідрографічні вишукування та обстеження річки Хорол в межах с. Сергіївка та с. Розбишівка. Згідно проведених робіт було запропоновано розділити заходи по розчистці на 8 ділянок.

В квітні 2024 року ТОВ «ВОДБУД-Україна» було проведено комплекс топографо-гердизичних планів масштабу 1:500 для роботи по поліпшенню технічного стану та благоустрою прибережної зони р. Хорол в межах Сергіївської ТГ на ділянці 5,6,7. Отримано також Експертний звіт (позитивний) щодо розгляду кошторисної частини проектної документації (реєстраційний номер EX01-9750-3836-4195-4237 ЕКСПЕРТНИЙ ЗВІТ №02794-24 від 19.09.2024 року). Загальна кошторисна вартість будівництво у поточних цінах станом на 16 вересня 2024 року складає 12062,995 тис.грн.

Розчистка річки Хорол залишається пріоритетним заходом в Стратегії і потребує комплексного вирішення.

Підземні джерела

Підземні джерела є основним джерелом користування свіжою водою комунально-побутових і промислових потреб жителями Сергіївської ТГ. 10 свердловин, від яких здійснюється водопостачання сіл, відповідно до матеріалів інженерно-

геологічних вишукувань на території проектування, відносяться до Дніпровського артезіанського басейну.

Особливості формування підземних вод визначаються трьома основними групами факторів: геологічною будовою, геоморфологічними умовами і кліматом території.

На території Сергіївської ТГ найбільш перспективними для використання є наступні водоносні горизонти :

1. Водоносний горизонт в четвертинних відкладах. Він розвинений на всій території і встановлено в сучасних відкладах заплав річок і днищ балок, в алювіальних утвореннях першої та другої надзаплавних терас, в нижньо-середньочетвертинних утвореннях. Води гідро карбонатні кальцієво-магнієві з сухим залишком від 0,14 г/дм³, в середньому 0,65 г/дм³ (м'які та жорсткі). Води прісні, в сучасних відкладах схильні до забруднення.

2. Водоносний горизонт у середньо-верхньочетвертинних алювіальних відкладах першої-другої та третьої надзаплавної терас річок, алювіальних відкладах четвертої тераси р. Дніпро утворюють різнозернисті піски. Води гідрокарбонатно-кальцієві і магнієві з мінералізацією від 0,2 до 0,5-0,8 г/дм³, жорсткі.

Грунтові води відрізняються підвищеною мінералізацією, яка змінюється від 0,4 – 0,6 до 1,3- 4,3 г/дм³ . Води гідро карбонатні, хлоридно-гідрокарбонатні і змішані, магнієві, кальцієві. Рівень підземних вод зафіксовано на глибині 7,0 м. Водовмісними породами є супіски ПЕ-3. Живлення водоносний горизонт отримує за рахунок інфільтрації атмосферних опадів, втрат води з водо несучих мереж, притоку з вище розташованих територій.

За геолого-гідрогеологічними умовами територія населених пунктів відноситься до категорії територій не підтоплюваних підземними водами. Максимальне положення рівня в річному режимі припадає на квітень-травень, середня багаторічна амплітуда сезонних коливань при непорушеному режимі становить 0,5 м. РПВ залежить від рівня води в р. Хорол.

Земельні ресурси

Територія громади розташована в смузі чорноземів, що є характерним для лісостепової зони, ґрунти переважно мало гумусний чорнозем. В той же час певні гідрографічні умови обумовлюють розмаїтість ґрунтового покриву. Так, в місцях, наближених до річки Хорол та інших понижених зволжених ділянках мають місце ґрунти – лугові солонцюваті, лугові болотні, торф'яники, солонці лугові та їх комплекси. Ці території є сприятливими для пасовищ та сіножатей. У випадку їх осушення можливе використання під овочеві, технічні культури та кормові угіддя.

Таким чином, ґрунтовий покрив Сергіївської територіальної громади представлений переважно чорноземами типовими мало гумусні або слабо гумусні на лесових відкладах, піщаними та супіщаними ґрунтами; у заплаві вздовж русла річки

поширені лучні, лучно-болотні, торф'яно-болотні, торф'яні ґрунти на делювіально-алювіальних відкладах (рис.3).

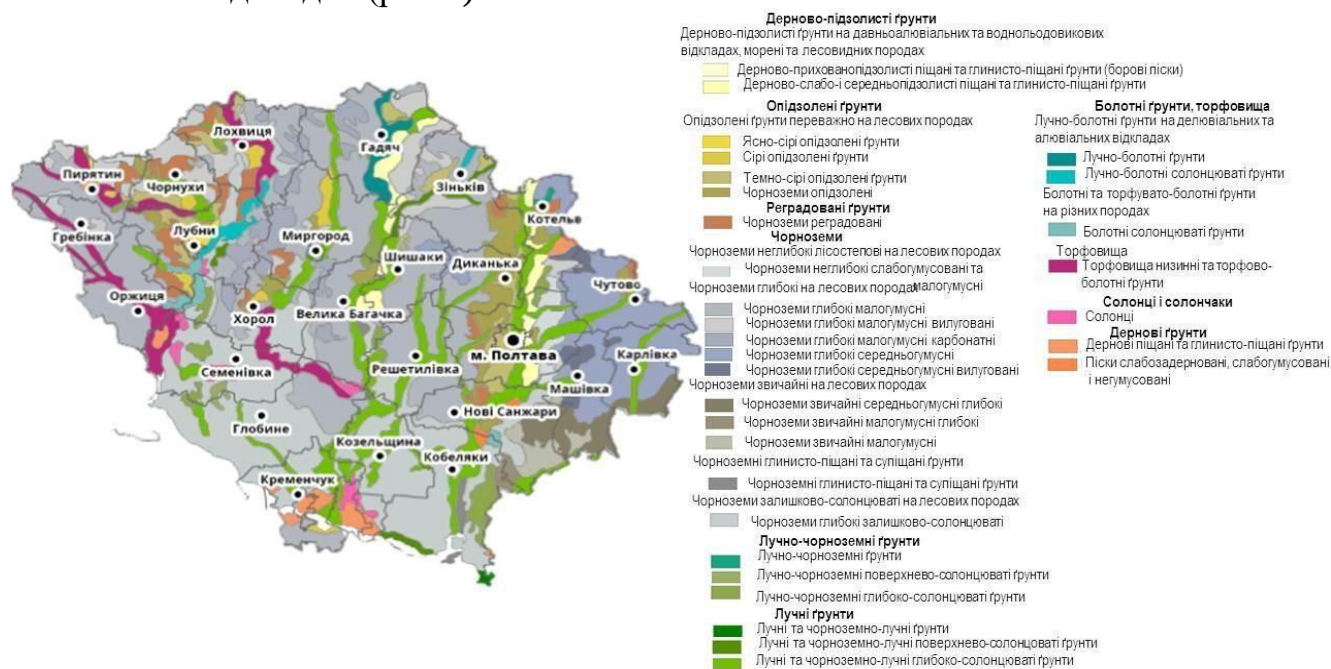

Рис.3-Ґрунти Полтавської області

В Полтавській області розорано близько 64% території, більше, ніж в середньому по Україні (до 60%). Подібне використання земельних ресурсів не відповідає вимогам раціонального природокористування. Співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, що склалося, негативно впливає на стійкість агроландшафту. Серед основних чинників негативного впливу на земельні ресурси сільськогосподарського виробництва є: значна розораність земель і, що найбільш небезпечно, на схилах; порушення і не дотримання сівозмін; застосування важкої техніки; недостатність внесення органічних та мінеральних добрив; надмірна насиченість структури посівних площ технічними культурами і, особливо, соняшником. Негативним чинником є також збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.

Тому одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії є розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Зокрема у межах операційної цілі 1.3 – «Розвиток сільського господарства» визначені завдання щодо створення умов для розвитку аграрного бізнесу задля раціонального використання і збереження земельного фонду.

Разом з тим, ґрунти Полтавської області легко піддаються механічному руйнуванню внаслідок ерозії та дефляції (рис. 4). Відсоток еродованих та ерозійно небезпечних сільськогосподарських земель на території Сергіївської територіальної громади коливається в межах 10-20% від загальної площі, що пов'язано з розораністю

земель. Поширеність небезпечних екзогенних геологічних процесів - зсувів, підтоплення, є незначними на даній території.

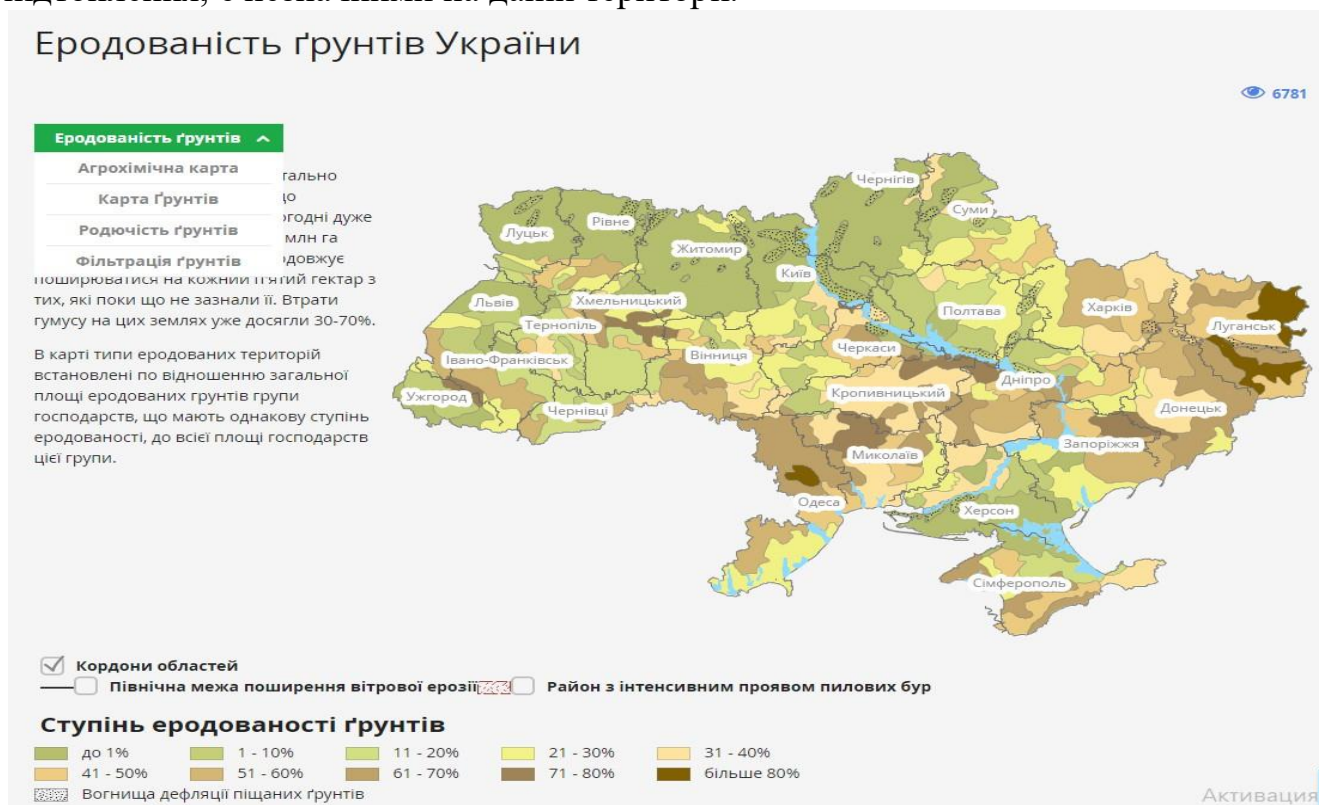

Рис.4-Ступінь еродованості ґрунтів території України

Природно-заповідний фонд та екологічна мережа

Станом на 01.01.2023 природно-заповідний фонд (ПЗФ) Полтавської області налічує 396 територій та об'єктів загальною площею 142853,3175 га, що складає 4,968 % від загальної площі області. З них 30 мають статус загальнодержавного значення: 2 національні природні парки, 20 заказників, 1 ботанічна пам'ятка природи, 1 ботанічний сад, 2 дендрологічних парки, 4 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Кількість територій та об'єктів ПЗФ місцевого значення становить 366, з яких: 5— регіональні ландшафтні парки, 161 — заказники (55 ландшафтних, 3 лісових, 38 ботанічних, 7 загальнозоологічних, 2 орнітологічних, 4 ентомологічних та 52 гідрологічних), 138 — пам'ятки природи (13 комплексних, 111 ботанічних, 2 зоологічних, 3 гідрологічних, 9 геологічних), 48 заповідних урочищ, 1 дендрологічний парк та 13 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Складові структурних елементів екологічної мережі в розрізі одиниць адміністративно-територіального устрою регіону у 2022 році: об'єктів ПЗФ — 142,789 га, водно-болотні угіддя — 233,53 га; відкриті заболочені землі — 85,099 га; водоохоронні зони — 0,36 га; прибережні захисні смуги — 3,480 га; ліси та інші лісо вкриті площі — 286,033 га; курортні та лікувально-оздоровчі території — 0,442 га;

рекреаційні території–1,202 га; землі під консервацією–37,1га.

В межах Сергіївської ТГ знаходиться ботанічний заказник місцевого значення «Русиново-Дубина» - 13,8 га, гідрологічний заказник місцевого значення «Артополот» - 88,0 га, ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Дуб черешчатий» - 0,05 га, заповідне урочище «Шпакове» - 350,5 га. Для покращення екологічної ситуації в громаді потрібно розширити зони природоохоронних об'єктів.

Основними проблемами розвитку заповідної справи в області є: недостатнє охоплення заповіданням екологічно стійких природних комплексів; загальний показник заповідності в області 4,96% є нижчим за національний (6,05%) і європейський (12-15%); нерівномірність розвитку заповідної справи в межах області та як наслідок в окремих адміністративних районах – низький відсоток заповідності (1-2% при середньо обласному 4,96%); недостатнє сприяння місцевих органів самоврядування розширенню площ ПЗФ на місцевому рівні. Тому у Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року у межах операційної цілі 2.5 – «Збереження довкілля та розвиток екологічного мислення» визначена необхідність підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об'єктів екомережі, біорізноманіття тощо.

Рослинний та тваринний світ

Рослинний світ Полтавської області багатий і різноманітний. Рослинний покрив представлений угрупованнями степів, лук, заплавлених і соснових лісів, широколистяних лісів (здебільшого дібров), прибережно-водних і водних фітоценозів. Сучасний рослинний покрив регіону має трансформований характер. Напівприродні ценози збереглися переважно на заплавах річок, іноді – на їх терасах, хоча останнім часом також зазнали значних змін. Зональні типи рослинності, широколистяні ліси та лучні степи, займають незначні площі. Ліси трапляються переважно на терасах річкових долин. Їх поширенню, крім антропогенного впливу, заважає засолення ґрунтів, яке є характерним для області. Степова рослинність займає схили балок і річкових долин, нерозорані кургани. Лучні степи області характеризуються найбільшою флористичною різноманітністю.

В межах Сергіївської ТГ знаходиться 343,34 га зелених насаджень загального користування, з них:

- комунальної власності – 122,58 га;
- лісосмуги – 18,67 га.

Близько 7,9% території зайняті лісами державних лісогосподарських підприємств, загальною площею 1222,78 га.

На території Сергіївської ТГ лісові фітоценози громади представлені листяними та хвойними лісами, в яких з дерев переважають: сосна звичайна, дуб черешчатий, липа дрібнолиста, клен гостролистий, клен польовий, клен татарський, клен-явір, в'яз

дрібнолистий, в'яз шорстколистий, верба біла, верба ламка, тополя біла, тополя чорна, горобина звичайна, робінія (акація) біла, граб звичайний, черемха звичайна, черешня лісова, груша лісова, осика, вільха чорна; з чагарників: ліщина звичайна, калина звичайна, бузина чорна, шипшина. За переважаючими породами ліси громади діляться на хвойні з переважанням сосни (41,7%), твердолистяні з переважанням дуба (43,2%), м'яко листяні з переважанням вільхи, тополі, верби (15,1%).

Загальна кількість видів флори на території Полтавського регіону складає 1514 одиниць (вищих судинних, голонасінних, хвощів, папоротей, плавунів). Це 33,5% до загальної чисельності видів України. Усього видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України - 66 екз.

Фауністичний список Полтавської області представлений: 66 видами ссавців; 307 видами птахів, 150 видів з яких постійно гніздяться; 10 видами земноводних та 11 видами плазунів; 38 видами риб та великим різновидом комах. Серед загальної кількості видів найбільш вразливими є степові зооценози, з них більше половини потребують особливої охорони. Щодо мисливських тварин – у 2021 році збільшення щодо кількості основних видів спостерігалось у: оленів благородних – на 27%; оленів плямистих – на 26%; кабанів – майже на 11%; куликів – на 6,3%; фазанів звичайних – на 33 38,6% та борсуків – на 36,0%. Зменшилась чисельність перепелів – на 18%; куниць – на 8%; єнотоподібного собаки – на 12%; ондатри – на 7,5%; лосів – на 6%; лисиць – на 12%. Чисельність інших види мисливських тварин залишалася (приблизно) на рівні попередніх років.

Основні проблемні питання у сфері охорони використання та відтворення тваринного світу на території громади: браконьєрство на суходолі та на воді; пошкодження місць проживання тварин; збіднення екосистем. Фактична лісистість на території громади, як і загалом у Полтавській області, є недостатньою, а тому потребує збільшення. Тому у Стратегії передбачені заходи, пов'язані з озелененням території громади, відтворенням та збереженням лісів, а також підвищення рівня суспільної екологічної свідомості щодо збереження флори та фауни громади.

Управління відходами

Проблема управління відходами є визначальною для забезпечення сталого розвитку держави, в тому числі й Полтавської області. За даними Головного управління статистики у Полтавській області у 2023 році від економічної діяльності підприємств та організацій і в домогосподарствах області, які надали звітність, утворилось 22904,59 тис. т (у 2022 році – 40541,27 тис.т.) відходів, що на 44% менше ніж у попередньому році. Основна частина утворених відходів - 22865,806 тис. т, або 99,9% від загального обсягу, належить до IV класу небезпеки (у 2022 р. – 40518,58 тис. т.). Відходи III класу небезпеки становили 37,703 тис. т – збільшення від попереднього року майже у два рази (у 2022 р. – 22,100 тис. т.) II класу – 0,934 тис. т - збільшення майже у два рази (у 2022 р. – 0,469 тис. т), I класу – 0,146 тис. т - збільшення на 0,025

тис. т, або на 17% (у 2022 р. – 0,121 тис.т). Зменшення кількості утворених відходів зумовлено можливістю суб'єктів господарювання не подавати фінансову та статистичну звітність під час дії воєнного стану, що передбачено положеннями Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

На території Сергіївської територіальної громади проблеми твердих побутових відходів (ТПВ) є одними із неоднозначних і складних для вирішення з екологічної та соціально-економічної точки зору. Проблема накопичення ТПВ перетворюється у вагомий небезпечний чинник, що впливає на якість життя населення та стає однією з реальних загроз екологічній безпеці громади.

ТПВ є джерелом вторинних матеріальних та енергетичних ресурсів, а також впливають на стан навколишнього природного середовища, що вимагає застосування комплексного підходу до формування та управління даною сферою з метою поліпшення їх використання, мінімізації утворення й забезпечення екологічної безпеки при поводженні з ними.

Комунальне підприємство «Сергіївське» здійснює свою діяльність в сфері поводження з ТПВ. В громаді наявні точки централізованого збору для роздільного збору сміття. Також кожного тижня здійснюється збір по домогосподарствах. Однією із основних проблем не лише Сергіївської громади, а і решти громад Миргородського району залишається відсутність комплексної системи поводження з ТПВ. Річне утворення відходів в Сергіївській ТГ складає 942,28 м³ на рік.

В грудні 2024 року був представлений “Регіональний план управління відходами у Полтавській області до 2033 року”. Відповідно до даного плану в перспективі на території Полтавської області буде діяти субрегіональний підхід, при якому існуючі звалища поступово припиняють свою діяльність, а видалення сміття здійснюється роздільним способом (встановлення контейнерів для роздільного збору сміття на території населених пунктів) з подальшим вивезенням на сортувальні станції, субрегіональні полігони та сортувально-переробні центри (в залежності від прийнятої схеми для конкретного населеного пункту).

Також до положень даного плану існуюче звалище в межах Сергіївської громади рекомендується вивести із експлуатації. Зі звалищ ТПВ, що за положеннями плану, до остаточного втілення її в життя, можуть бути залишені в тимчасовій експлуатації за відповідних умов, найближчими до Сергіївської ТГ є звалище в с. Петрівка-Роменська Петрівсько-Роменської територіальної громади.

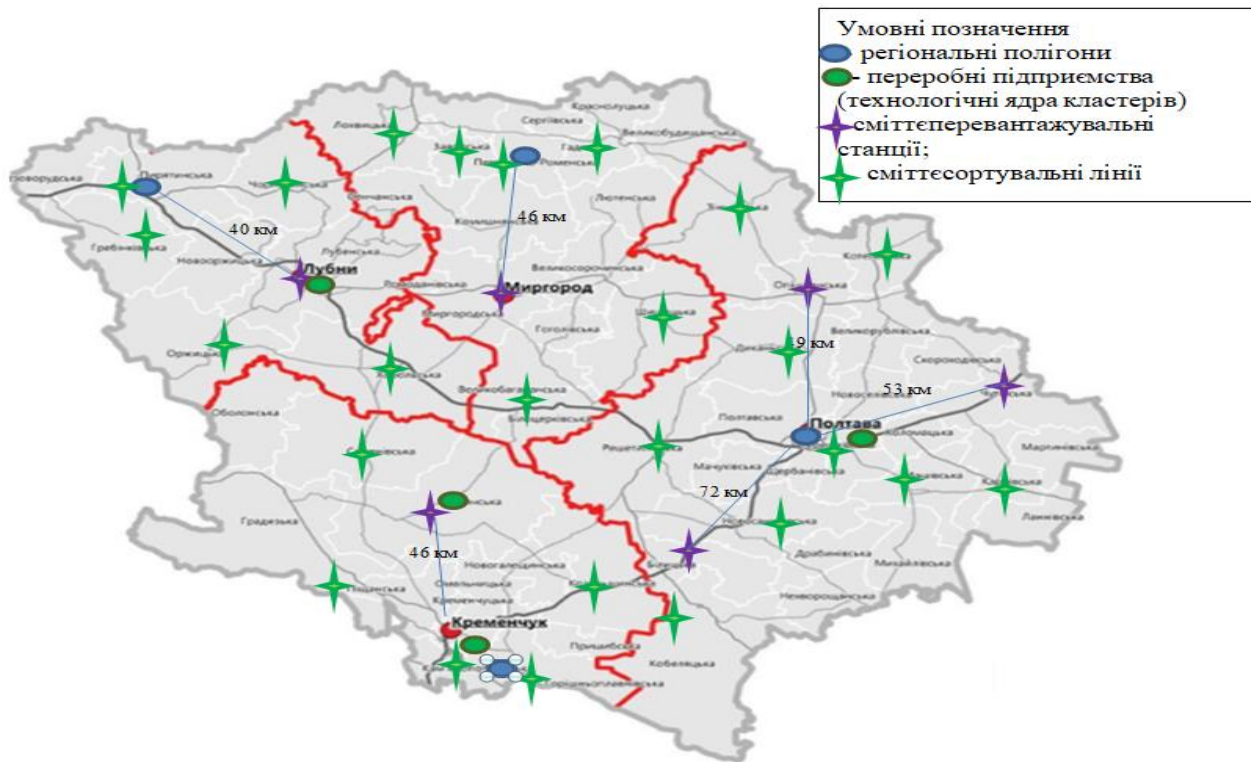

Рис.5 - “Регіональний план управління відходами у Полтавській області до 2033 року”

Здоров’я населення

Основна проблема громади – демографічна ситуація. Скорочення чисельності населення, зниження тривалості життя, падіння народжуваності і від’ємне сальдо міграції.

Демографічні тенденції протягом останніх років свідчать про поступову втрату демографічного потенціалу громади. Основні демографічні тенденції в громаді типові для країни: зменшення та старіння населення.

Населення Сергіївської громади на 01.01.2025 року складає **2918 осіб**, в тому числі ВПО **221** особа.

З 2017 по 2024 рік кількість постійного населення громади зменшилась на 430 осіб. Найбільша тенденція зменшення чисельності спостерігається за 2017-2020 роки за рахунок зниження рівня народжуваності та збільшення рівня смертності по громаді – природне скорочення населення.

В зв’язку з повномасштабною війною в Україні Сергіївська сільська територіальна громада прийняла близько 487 ВПО. Станом на 01.01.2025 року в громаді залишається 211 ВПО з яких: 0-17 років – 69 осіб, 18-59 років – 86 осіб, 60+ років – 56 осіб.

Одним з факторів, який впливає на здоров’я та тривалість життя населення є екологічний, а саме стан повітря, води, ґрунту, особливості клімату. Тому питання збереження населення, в тому числі запобігання негативного впливу на нього факторів навколишнього середовища, знаходиться на постійному контролі Виконавчого

комітету Сергіївської сільської ради. Всі завдання проєкту Стратегії направлені на створення екологічно привабливого та комфортного середовища проживання для мешканців та сприятливе для бізнесу, у тому числі на підвищення рівня екологічної безпеки території, підвищення рівня суспільної екологічної свідомості, удосконалення місцевої екологічної політики, які в кінці кінців відображаються на покращенні добробуту населення та як наслідок – покращення демографічної ситуації та здоров'я населення.

Попередні висновки

1. Реалізація цілей проєкту Стратегії сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин та зменшенню впливу на клімат, у тому числі парникових газів. Для цього у проєкті Стратегії визначені наступні завдання: впровадження альтернативних джерел енергії, енергозберігаючих технологій. До важливих завдань Стратегії щодо зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря також можна віднести ліквідацію несанкціонованих звалищ, зменшення обсягів видалення ТПВ. Це сприятиме зменшенню викидів звалищного газу, а отже - метану, від нестаціонарних джерел викиду, що є одним із важливих моментів Паризької кліматичної угоди. У проєкті Стратегії передбачається реалізація заходів щодо підвищення рівня суспільної екологічної свідомості населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії, що опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення, а також заходів, пов'язаних з озелененням населених пунктів громади з метою відновлення якості атмосферного повітря громади. Тому реалізація запланованих заходів проєкту Стратегії сприяє зменшенню викидів парникових газів у атмосферне повітря у порівнянні із існуючою ситуацією та відповідає Плану заходів щодо виконання Конвенції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 року №932-р.

2. На території Сергіївської територіальної громади протікає річка Хорол. Загальний стан руслової мережі річки Хорол в межах Сергіївської громади, несприятливий для нормального функціонування річки, як водного об'єкта. Тому у проєкті Стратегії у межах 2-ї стратегічної цілі «Розвиток безпечного, екологічного, комфортного та безбар'єрного середовища» визначено проведення комплексу заходів по розчищенні річки Хорол. Питання щодо водопостачання та водовідведення відноситься до першочергових, тому у Програмі у Стратегії у межах реалізації операційної цілі 2.3. – «Якісна система надання комунальних послуг, послуг з благоустрою громади, що орієнтовані на потреби мешканців» передбачено заходи щодо збільшення обсягу централізованого водопостачання на території громади, будівництво, реконструкція та капітальний ремонт мереж водопостачання, водонапірних башт, артезіанських свердловин.

3. Незважаючи на значні площі, зайняті чорноземами, на території громади, як і загалом у Полтавській області, мають місце процеси, що негативно позначаються на стані ґрунту та зменшують його родючість. Тому одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Важливим завданням є ліквідація несанкціонованих звалищ ТПВ на території громади, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

4. На території Сергіївської територіальної громади виникає нагальна потреба удосконалення роботи у напрямку організації вторинної переробки сміття. Тому у проєкті Стратегії визначено заходи створення ефективної системи управління побутовими відходами (міжмуніципальне співробітництво).

5. У Стратегії у межах реалізації операційної цілі 2.5 – «Збереження довкілля та розвиток екологічного мислення» передбачено необхідність озеленення території – збільшення площ лісів, парків та зелених насаджень, а також визначена необхідність впровадження екологічного виховання серед мешканців громади.

6. Основними проблемними питаннями у сфері охорони використання та відтворення тваринного світу на території громади є: браконьєрство на суходолі та на воді; пошкодження місць проживання тварин, збіднення екосистем.

Одним з факторів, який впливає на здоров'я та тривалість життя населення є екологічний, а саме стан повітря, води, ґрунту, особливості клімату. Всі завдання проєкту Стратегії направлені на створення екологічно привабливого та комфортного середовища проживання для населення, у тому числі на підвищення рівня екологічної безпеки території, рівня суспільної екологічної свідомості, удосконалення місцевої екологічної політики, що в кінці кінців відображається на покращенні добробуту населення та як наслідок – покращення демографічної ситуації та здоров'я населення.

Таким чином, одними із найбільш актуальних невирішених питань сьогодення у Сергіївській територіальній громаді є: проблема із водопостачанням (неповне охоплення населення громади даними послугами, зношеність мереж, тощо); пересихання річки Хорол (необхідність відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану); проблема поводження з ТПВ (недостатній рівень технічного забезпечення даної сфери, низький рівень утилізації ресурсоцінних фракцій тощо); необхідність енергозаощадження, енергозаміщення, що викликано реаліями часу; викиди забруднюючих речовин та вплив на клімат, у тому числі парникових газів.

Дана Стратегія враховує пріоритетні екологічні проблеми Сергіївської територіальної громади, та визначає першочергові напрямки їх вирішення на період до 2027 року з урахуванням: Стратегії регіонального розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки; Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних

пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»). Все це актуалізує необхідність впровадження даної Стратегії.

Для підготовки даного розділу використовувались дані Екологічного паспорту Полтавської області за 2023 рік, Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Полтавської області у 2023 році та дані Головного управління статистики у Полтавській області, моніторингові спостереження з різних джерел. Крім того, використовувалася інформація з офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).

Населення Сергіївської територіальної громади у 2024 році складало 2918 осіб, в тому числі ВПО 221 особа. Зменшення чисельності населення відбулося за рахунок природного скорочення. Стратегія розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року визначає пріоритетні напрями розв'язання проблем економічного та соціального розвитку, а також послідовного поліпшення екологічної ситуації на території громади, створення належних умов для досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища, що сприятиме покращенню якості життя її мешканців. Завдання Стратегії, направлені на досягнення операційних та стратегічних цілей, заплановано впроваджувати виконанням переліку заходів, які покликані привести громаду до стратегічного бачення екологоорієнтованого розвитку території та забезпечити підвищення якості життя населення. Очікуваними результатами втілення заходів Стратегії мають стати: підвищення рівня комфортності життєвого середовища населених пунктів громади та якості надання побутових і адміністративних послуг; зростання зайнятості та підвищення рівня доходів домогосподарств; забезпечення екологічної і громадської безпеки; поліпшення соціальної захищеності громадян.

До основних проблем громади можна віднести проблеми якісного водопостачання. На даний час на території Сергіївської територіальної громади 39,0 % населення забезпечено якісною питною водою шляхом централізованого водопостачання (потребує реконструкції, капітального ремонту та нового будівництва), яке надає комунальне підприємство «Сергіївське». Решта 61,0 % населення громади використовує ґрунтові води через шахтні колодязі та неглибокі свердловини, створюються ризики виникнення екологообумовлених хвороб у населення громади, зокрема обумовлене перевищенням вмістом нітритів і нітратів. Тому у Стратегії у межах реалізації операційної цілі 2.3. – «Якісна система надання комунальних послуг, послуг з благоустрою громади, що орієнтовані на потреби мешканців» передбачено заходи щодо будівництва, реконструкції та капітального ремонту мереж водопостачання, водонапірних башт, артезіанських свердловин та збільшення обсягу централізованого водопостачання.

Актуальними питаннями для Сергіївської територіальної громади є покращення якості поверхневих вод. Однією із головних проблем річки Хорол, що протікає на території громади є її захаращення та пересихання. Оцінка поточного екологічного стану поверхневих вод громади свідчить, що на водних об'єктах тривають негативні процеси. Значна територія річкового фонду замулилася, заросла болотною рослинністю та чагарниками, втратила своє природне значення, а тому об'єкти потребують регулювання та розчистки русла, відновлення водності.

Тому у проєкті Стратегії у межах 2-ї стратегічної цілі «Розвиток безпечного, екологічного, комфортного та безбар'єрного середовища» визначено заходи щодо проведення комплексу заходів по розчищенні річки Хорол .

Система управління відходами в Сергіївській громаді потребує модернізації. У рамках Стратегії передбачено заходи для покращення інфраструктури з поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ), зокрема закупівлю сміттевозу, встановлення контейнерів для роздільного збору сміття та облаштування спеціалізованих майданчиків. Важливим елементом є впровадження практик сортування сміття серед населення, що сприятиме зменшенню обсягів відходів, які потрапляють на полігони. Реалізація цих заходів дозволить значно зменшити негативний вплив відходів на довкілля, забезпечити раціональне використання ресурсів та сприятиме сталому розвитку громади.

Населення та інфраструктура. Реалізація Стратегії спрямована на покращення умов життя населення Сергіївської громади через розвиток інфраструктури, модернізацію комунальних послуг та енергозбереження. Основні заходи включають капітальний ремонт і будівництво доріг, реконструкцію об'єктів соціальної інфраструктури, таких як школи, дитячих садків та амбулаторії, а також підвищення якості житлово-комунальних послуг. Особливу увагу приділено розвитку транспортної інфраструктури. Це включає покращення стану доріг, забезпечення регулярного транспортного сполучення між населеними пунктами громади, а також оптимізацію маршрутів для шкільних автобусів і екстрених служб. Енергоефективність є ще одним ключовим напрямом. Заплановано впровадження термомодернізації будівель, перехід на альтернативні джерела енергії для об'єктів соціальної інфраструктури та використання енергозберігаючих технологій. Очікується, що зазначені заходи сприятимуть не лише підвищенню якості послуг, але й зменшенню енергоспоживання, що дозволить оптимізувати витрати бюджету громади. У довгостроковій перспективі реалізація цих заходів позитивно вплине на рівень життя мешканців громади, сприятиме підвищенню соціальної стабільності, створенню нових робочих місць та зменшенню соціальної нерівності.

Кумулятивний вплив: ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутня.

Транскордонний вплив: під час реалізації заходів Стратегії відсутній. Таким чином, реалізація Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля.

Загалом, затвердження Стратегії є важливим кроком до збалансованого розвитку громади, який забезпечить економічний прогрес без шкоди для природного середовища. Водночас ключовим пріоритетом залишається збереження природно-заповідного фонду громади, сприяння сталому використанню природних ресурсів та

підвищення екологічної свідомості населення.

На екологічну ситуацію також може вплинути демографічний чинник. Демографічні зміни, такі як зростання або скорочення чисельності населення, міграційні процеси та зміни у віковій структурі, мають прямий і опосередкований вплив на стан довкілля. Наприклад, збільшення чисельності населення може призвести до підвищеного навантаження на природні ресурси, системи водопостачання, енергетичну інфраструктуру та утилізацію відходів. З іншого боку, зменшення чисельності населення у сільській місцевості може призводити до занедбаності територій, зниження рівня догляду за землями та їх деградації. Військові дії, що тривають в Україні, особливо впливають на демографічну стабільність громади. Демографічний чинник є важливим у стратегічному плануванні, адже від нього залежить не лише рівень навантаження на довкілля, але й потенціал громади для подальшого розвитку. Впровадження соціальних, економічних та екологічних заходів у рамках Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року дозволить адаптуватися до викликів та забезпечити гармонійний баланс між потребами населення і можливостями природного середовища. Реалізація Стратегії враховує екологічні аспекти і спрямована на мінімізацію потенційного негативного впливу. Запропоновані заходи забезпечать екологічну стійкість, сприятимуть збереженню природного середовища та створять умови для покращення якості життя мешканців громади.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймо- вірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			●	
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		●		Забезпечення будівництва, капітального ремонту дорожнього покриття у населених пунктах громади, що призведе до зменшення утворення пилу та часток, які під час руху автотранспорту здійснюються в атмосферу.
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			●	
4. Появу джерел неприємних запахів?			●	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			●	

Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		•		Очищення водойм та річки від замулення та розчищення джерел
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але необмежуючись ними)?			•	
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			•	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			•	Проведення нових ліній з централізованого водопостачання жителів громади будівництво нових та реконструкція старих вузлів подачі води з водонапірної башти
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			•	Проведення капітального та поточного ремонту систем водопостачання на території громади
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			•	Проведення інвентаризації наявних інвестиційних об'єктів (землі, водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів комунальної власності)
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			•	
13. Порушення гідрологічного та Гідрохімічного режиму малих річок регіону?			•	
14. Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?			•	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			•	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			•	
Відходи				

*Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування місцевого рівня «Стратегії розвитку
Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року»*

17. Збільшення кількості утворених твердих побутових відходів та небезпечних відходів?			•	Впровадження централізованого та роздільного збору ТПВ в населених пунктах громади; Придбання та встановлення контейнерів (скло, пластик) для забезпечення роздільного збору сміття; Проведення освітніх майстер-класів з культури поводження з відходами та формування екологічних звичок, відповідального ставлення населення у сфері поводження з побутовими відходами, небезпечними відходами (відпрацьовані лампи, батарейки, термометри тощо) у складі побутових тощо
Земельні ресурси				
18.Порушення,переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		•		Проведення інвентаризації наявних інвестиційних об'єктів (землі, водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів комунальної власності)
19.Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?		•		
20.Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			•	
21. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			•	
22.Суттєві зміни в структурі земельного фонду,чинний або планований практиці використання земель?		•		
23.Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			•	
Біорізноманіття				
24. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			•	
25.Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?		•		Проведення інвентаризації наявних інвестиційних об'єктів (землі, водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів комунальної власності)

Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування місцевого рівня «Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року»

26. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		•		Розроблення та впровадження інструментів підтримки розвитку «зеленого» та сільського туризму в громаді.
27. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			•	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
28. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			•	Створення, розширення та відновлення рекреаційних зон в місцях масового відпочинку біля річки
29. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			•	Проведення паспортизації пам'яток історії; Забезпечення капітального та поточного ремонту закладів культури; Оновлення матеріально-технічної бази закладів культури; Розширення громадських просторів (освітніх хабів) на базі бібліотек
30. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			•	
Населення та інфраструктура				
31. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		•		
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		•		
32. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?		•		Здійснення пріоритизації доріг щодо першочерговості їх реконструкції/ремонту в залежності від руху шкільних автобусів, швидких, поліції, пожежної та газової служби та інш.
33. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?		•		Забезпечення будівництва, капітального ремонту дорожнього покриття у населених пунктах громади
34. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?		•		Розширення переліку послуг комунальних підприємств.

*Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування місцевого рівня «Стратегії розвитку
Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року*

35. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			•	Облаштування доріжок здоров'я; Популяризація здорового способу життя серед населення громади; Розвиток мережі спортивних майданчиків для вуличних тренувань та розвитку неформальних спортивних рухів; Проведення моніторингу вивчення потреб громадян в
				якісних медичних послугах із врахуванням місця проживання; Сприяння організації мобільних виїзних прийомів лікарів по всіх населених пунктах громади; Забезпечення медичних закладів сучасним обладнанням і впровадження нових технологій діагностики та лікування
Екологічне управління та моніторинг				
36. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			•	
37. Погіршення екологічного моніторингу?			•	Проведення інвентаризації наявних інвестиційних об'єктів (землі, водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів комунальної власності)
38. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	
39. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	
40. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			•	Розроблення та впровадження інструментів підтримки розвитку «зеленого» та сільського туризму в громаді.
Інше				
41. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			•	
42. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			•	
43. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?		•		Розробка Плану заходів з підвищення енергоефективності та переходу до використання відновлювальних джерел енергії в громаді; Здійснення заходів з підвищення енергоефективності у Бюджетних закладах громади
44. Суттєве порушення якості природного середовища?			•	Організація та проведення комплексу інформаційно-навчальних заходів з поширення екологічних знань, пропаганда дбайливого ставлення до навколишнього середовища

45. Появу можливостей досягнення коротко термінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			•	
46. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			•	

SWOT-аналіз екологічної ситуації

Аналіз поточного стану навколишнього середовища, в тому числі здоров'я населення, дозволив виявити основні екологічні проблеми, що уповільнюють розвиток Сергіївської територіальної громади. Для визначення найгостріших проблем та реальних можливих шляхів їх вирішення був виконаний SWOT-аналіз екологічної ситуації та виявлення взаємозв'язків між "внутрішніми" (сильні та слабкі сторони) та "зовнішніми" (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для громади (табл. 4).

Сильні сторони	Слабкі сторони
Розташування населених пунктів на відділенні від основних транспортних шляхів (автомобільних магістралей, залізниці)..	Відсутність системи моніторингу навколишнього середовища
Значний розвиток агропромислового комплексу, що надає фінансові прибутки. Наявність високо продуктивних земельних ресурсів.	Висока розореність сільськогосподарських угідь, наявність деградованих, ерозійно небезпечних угідь.
Відсутність в населених пунктах промислових підприємств I-III класу шкідливості.	Високий рівень забруднення навколишнього природного середовища підприємствами нафтогазового комплексу.
Наявність екологічних програм та проєктів громади, у тому числі направлених на формування екологічної свідомості населення. Створена система централізованого вивезення ТПВ.	Недостатній рівень забезпеченості населених пунктів громади централізованим водопостачанням та не відповідність джерел питного децентралізованого водопостачання санітарним нормам.

	Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливості отримання прибутку від вторинних ресурсів та альтернативних джерел енергії. Недостатнє усвідомлення населенням важливості охорони навколишнього природного середовища, збереження та відновлення природних екологічних систем.
	Недостатній рівень роздільного збору ТПВ.
Можливості	Загрози
Модернізація виробничих потужностей промислових підприємств, встановлення новітніх технологій очистки шкідливих викидів від промислових підприємств, екологізація підприємств відповідно міжнародних стандартів.	Недостатній рівень стимулювання підприємств впроваджувати екологоорієнтовані заходи. Складна демографічна ситуація. Зростання рівня захворюваності у населення внаслідок забруднення довкілля. Низький рівень екологічної свідомості населення.
Розвиток органічного землеробства, проведення заходів, спрямованих на охорону земель, збереження і відтворення родючості ґрунтів.	Розораність сільськогосподарських угідь, що призводить до деградації земель та створює загрозу екологічній та продовольчій безпеці громади.
Забезпечення населення громади питною водою нормативної якості в достатній кількості.	Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин (неочищеними/недоочищеними). Наявність у джерелах децентралізованого водопостачання підвищеного вмісту нітритів і нітратів, бактеріологічного забруднення.
Проведення робіт із розчистки поверхневих водойм.	Замулення поверхневих водойм, що призводить до підняття рівня ґрунтових вод та як наслідок - матеріальних збитків, виникнення соціальної напруги у місцях проживання людей, де мають місце падіння рівня ґрунтових вод, що пов'язано із порушеним балансовим використанням поверхневих вод.
Впровадження регіонального/місцевого плану поводження з відходами.	Невідлаженість системи управління побутовими відходами, як загалом в області, накопичення великої їх кількості у місцях видалення відходів.

Використання альтернативних джерел енергії. Збільшення частки використання енергії, що виробляється з відновлювальних джерел та інших альтернативних видів палива.	Енергетична загроза від недостатньої кількості енергетичних ресурсів та їх високої ціни. Недостатній рівень розвитку організаційно-економічного забезпечення системи використання альтернативних джерел енергії (зелених тарифів тощо).
Реалізація та фінансування заходів і проєктів державних цільових та бюджетних програм, таких як Національні програми «Плану відновлення України», «Питна вода України», «Розвиток автомобільних доріг України» тощо.	Відсутність механізму економічного стимулювання для створення нових об'єктів природно-заповідного фонду.
Розвиток ринку вторинної переробки відходів. Можливості отримання додаткового прибутку від використання відходів як вторинних ресурсів.	Забруднення довкілля викидами та скидами ТПВ на звалищах, на яких відсутня система захисту довкілля від забруднення, виникнення екологічних ризиків здоров'ю населення, що проживає поруч.

Таблиця 4-SWOT-аналіз взаємозв'язків між "внутрішніми" (сильні та слабкі сторони) та "зовнішніми" (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Сергіївської ТГ

Реалізація пріоритетних напрямків Стратегії буде спрямована на покращення екологічних характеристик якості довкілля та передбачає впровадження заходів щодо удосконалення системи поводження з твердими побутовими відходами, розвитку альтернативної енергетики, раціонального використання водних ресурсів, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану водних об'єктів, озеленення території громади, формування екологічної свідомості населення тощо та буде мати позитивний вплив на стан довкілля.

Таким чином, при наявності слабких сторін екологічної ситуації та загроз, що з ними пов'язані, села Сергіївської ТГ мають достатній потенціал для впровадження рішень документу державного планування, спрямованих на покращення екологічної ситуації в населених пунктах.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Сергіївської територіальної громади наведена в таблиці 5.

№	Проблема
1	Наслідки воєнних дій на території України.
2	Поводження з промисловими та побутовими відходами. Невідлажена система роздільного збору ТПВ. Наявність несанкціонованих звалищ ТПВ. Недостатній рівень утилізації вторсировини. Відсутня комплексна система управління сферою поводження з відходами у громаді, як і загалом у регіоні. Місця видалення відходів забруднюють прилеглі території, створюючи екологічні ризики виникнення екологообумовлених захворювань, загрози екологічної, продовольчої безпеки громади.
3	Енергетичні ризики. Низький рівень використання альтернативних джерел енергії, зокрема біоенергетичного потенціалу області.
4	Недостатній рівень забезпеченості населених пунктів громади централізованим водопостачанням та невідповідність джерел децентралізованого водопостачання санітарним нормам. Відсутня система збору поверхневих талих та дощових вод, а також недостатній рівень очистки стічних вод. Все це спричиняє забруднення підземних і поверхневих вод, та як результат створює ризики виникнення екологічно обумовлених захворювань від забруднених джерел водопостачання.
5	Недостатньо ефективного використання земельних ресурсів. Надмірне використання хімічних засобів захисту рослин при вирощуванні с/г продукції, відсутність сівозмін тощо призводять до деградації ґрунтів, як і загалом в області. Розораність земель громади складає до 71 % від загальної площі земель. Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.
6	Забруднення атмосферного повітря та ґрунтів викидами автотранспорту, промислових підприємств, звалищами ТПВ (у т.ч. парниковими газами).
7	Низький рівень екологічної культури (екологічних знань) у представників бізнесу та населення. Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливості отримання прибутку від вторинних та альтернативних джерел енергії. Недостатньо відлагоджена система екомоніторингу та екоконтролю.

8	Недостатній рівень впровадження енергоефективних технологій, замкнутих циклів виробництва, установок для утилізації втор сировини.
9	Необхідність озеленення, збільшення біорізноманіття, розширення екомережі та ПЗФ. Низький рівень зеленого туризму.

Табл. 5 – Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Сергіївської ТГ

Прийняття даного документу державного планування не впливатиме негативно на екологічну ситуацію Сергіївської територіальної громади та не посилюватиме вже наявні екологічні проблеми даної території, як і Полтавської області загалом, а навпаки, сприятиме їх вирішенню.

Території з природоохоронним статусом.

На території Сергіївської територіальної громади загальна площа земель природно – заповідного фонду складає 452,35 га. Важливим питанням у проєкті Стратегії - формування екологічної свідомості населення щодо збереження об'єктів ПЗФ та екомережі, біорізноманіття з метою унеможливлення негативного впливу населення громади на дані об'єкти. Також проєкт Стратегії опосередковано сприятиме збереженню біорізноманіттю внаслідок озеленення території, розвитку зеленого туризму, збільшення паркових зон на території громади, збільшення лісистості тощо. Також пріоритетними заходами проєкту Стратегії є: удосконалення сфери поводження з ТПВ та зменшення негативного впливу відходів на довкілля і здоров'я населення; проведення екологічно просвітницьких заходів на території громади; сприяння залученню альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості; відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річки Хорол; збільшення рівня централізованого водозабезпечення, підвищення рівня екобезпеки даних послуг; сприяння розвитку органічного землеробства, зеленого туризму; удосконалення місцевої екологічної політики, дотримання норм Законів України.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Проектні рішення ДДП розроблено згідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», а саме: Статті 3 «Основні принципи охорони навколишнього природного середовища».

Відповідно до нормативно-правової бази України було прийнято ряд зобов'язань при підготовці документу державного планування:

- 1) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- 2) виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- 3) заплановані заходи не передбачають вилучення будь-якого невідновного ресурсу;
- 4) спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- 5) узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища в рамках проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки проекту Стратегії було обґрунтовано; забезпечення загальної доступності матеріалів Стратегії та самого звіту СЕО відповідно до вимог Закону України "Про доступ до публічної інформації" шляхом внесення Заяви та самого Звіту до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки для проведення консультацій з органами, зазначеними у статті 8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», а також оприлюднює її в порядку, передбаченому частиною четвертою цієї статті, з метою одержання та врахування пропозицій і зауважень громадськості. Замовник повідомляє громадськість про оприлюднення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та проекту документа державного планування у порядку, передбаченому частиною четвертою статті 12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», та забезпечує вільний доступ громадськості до таких документів протягом усього строку громадського обговорення, визначеного частиною п'ятою цієї статті. Повідомлення про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про

стратегічну екологічну оцінку розміщується на офіційному веб-сайті замовника, а у сільських населених пунктах - також не менш як у трьох публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами місцевого самоврядування, та в інших місцях масового перебування населення), та вноситься ним до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки;

6) у звіті СЕО надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;

7) компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

8) оцінка ступеню антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію;

9) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у питаннях охорони навколишнього природного середовища;

10) використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкту для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;

11) дотримання вимог Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема у ст. 19 визначена компетенція виконавчих органів міських, селищних, сільських рад у сфері охорони навколишнього природного середовища. Виконавчі органи міських, селищних, сільських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції: а) здійснюють реалізацію рішень відповідних рад; б) координують діяльність підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідного міста, громади, незалежно від форм власності та підпорядкування; в) організують розробку місцевих екологічних програм; д) затверджують за поданням обласних державних адміністрацій з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами відповідно села, селища, міста; е) організують управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення на своїй території; є) формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів; ж) погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів; з) забезпечують систематичне та оперативне інформування населення, підприємств,

установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення; и) організують екологічну освіту та екологічне виховання громадян; і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95-ВР від 06.06.95 р.) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Законом України від 07 лютого 2017 року № 1830-VIII "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування" внесено зміни до Водного кодексу України, згідно з якими дозволи на спеціальне водокористування видаються територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

На сьогодні обов'язки щодо видачі дозволів на спеціальне водокористування покладені на територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства у Полтавській області, також правові підстави щодо обмеження водокористування належать

Регіональному офісу водних ресурсів у Полтавській області. Оформлення та затвердження дозволів на спеціальне водокористування має здійснюватися у відповідності до вимог чинного законодавства України та затверджених нормативно – правових актів.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»;
- Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».
- Водна стратегія України на період до 2025 року та плану її реалізації у 2022-2024 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 №1134.

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» (2707-ХІІ від 16.10.92). Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично-допустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря», а також посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря, максимальні допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій.

Правові засади у сфері управління відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами», Національного плану управління відходами до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від

20.02.2019 №117 та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-ХІІ від 18.09.1991 р.) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017 р.).

При проведенні СЕО проєкту Стратегії розглядались можливі шляхи вирішення екологічних проблем громади, що забезпечать досягнення цілей державної екологічної політики. Цілі Стратегії кореспондуються із стратегічними цілями з охорони довкілля та охорони здоров'я населення, визначені у Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 р., Національним планом управління відходами до 2030 року, затвердженому Розпорядженням Кабінету Міністрів України №117-р від 20.02.2019 р., Паризькою угодою, ратифікованою Законом України №1469 від 14.07.2016 р. та іншими нормативно-правовими актами.

Відповідно Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» при реалізації Стратегії передбачається обов'язкова процедура ОВД для проєктів, планова діяльність яких підпадає під п.2 і п.3. ст.3 даного Закону.

Екологічні проблеми	Цілі екологічної політики	Шляхи вирішення
Забруднення атмосферного повітря	Чисте атмосферне повітря	розвитку альтернативної та відновлювальної енергетики; озеленення населених пунктів громади, розвиток екомережі з метою відновлення якості повітря громади; екологічного виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії опосередковано сприятимуть зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення.
Забруднення, захащення поверхневих вод	Якісні водні ресурси	передбачається: проведення інвентаризації земель та водних об'єктів; відновлення природного стану поверхневих водойм в громаді; реконструкція та ремонт існуючих мереж водопостачання;
Накопичення побутових та промислових відходів	запровадження системи управління відходами	Створення ефективної системи управління відходами, що відповідає сучасним потребам екологічної безпеки; ліквідація існуючих сміттєзвалищ; забезпечення роздільного збирання ПВ та направлення вторинної сировини на переробку; підвищення обізнаності мешканців громади щодо належного поводження з відходами, підвищення екологічної культури і управління.
Забруднення ґрунтів	невиснажені родючі ґрунти, зменшення деградації ґрунтів, зменшення площ техногенно забруднених територій	стале, невиснажливе використання земельних ресурсів територіальної громади, екологізація землеробства, підвищення екологічної культури і управління.
Зменшення площі зелених насаджень	озеленення території, відновлення лісів	озеленення та збільшення паркових територій населених пунктів громади; відтворення лісів, підвищення рівня екологічної культури і екологічного управління.

Табл. 6 – Екологічні проблеми Сергіївської територіальної громади та можливі шляхи їх вирішення

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО - , СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1,3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Наслідки реалізації документа державного планування можуть бути вторинними, кумулятивними або синергічними. Слід оцінювати ймовірні суттєві аспекти впливу об'єктів та Стратегії в цілому на всі компоненти, що охороняються, окремо по кожному із зазначених компонентів. Кумулятивні та синергетичні впливи повинні розглядатись і оцінюватись відносно впливу всіх об'єктів документа державного планування на окремі компоненти навколишнього середовища.

Часові рамки, протягом яких можуть виникнути наслідки, також мають значення для їх впливу на довкілля та здоров'я населення. Наслідки слід розглядати на основі того, чи є вони коротко-, середньо- та довгостроковими (1 рік, 3-5 років і 10-15 років відповідно). Деякі наслідки можуть бути постійними, інші можуть бути тимчасовими. Наслідки можуть бути позитивними чи негативними.

Короткострокові наслідки (1 рік). Позитивні наслідки:

- ✓ Початкове очищення водойм і рекультивація ґрунтів забезпечить пом'якшення впливу військових дій на навколишнє середовище.
- ✓ Реалізація освітніх екологічних програм підвищить екологічну свідомість населення. Негативні наслідки:
- ✓ Тимчасове зростання забруднення через будівельні роботи, пов'язані з ремонтом інфраструктури (водопостачання, каналізація, енергомережі).
- ✓ Витрати ресурсів на підготовчі заходи можуть перевищити початкові екологічні вигоди.

Середньострокові наслідки (3–5 років) Позитивні наслідки:

- ✓ Покращення якості питної води завдяки модернізації водопровідних мереж і створенню артезіанських свердловин.
- ✓ Зменшення обсягів стихійних сміттєзвалищ через впровадження централізованих систем збору відходів.

Негативні наслідки:

- ✓ Можливий негативний вплив на ландшафт через будівництво туристичної інфраструктури та промислових об'єктів.
- ✓ Ризик ерозії ґрунтів унаслідок активного використання територій для сільського господарства.

Довгострокові наслідки (10–15 років) Позитивні наслідки:

- ✓ Зменшення викидів парникових газів завдяки енергоефективним технологіям і переходу на відновлювані джерела енергії.
- ✓ Відновлення природних екосистем через рекультивацію земель та створення охоронних зон.

Негативні наслідки:

- ✓ Зростання антропогенного навантаження на водні та лісові ресурси через розвиток туризму та підприємництва.

✓ Кумулятивний вплив інфраструктурних змін на біорізноманіття.

Екологічний компонент	Короткострокові наслідки (1 рік)	Середньострокові наслідки (3-5 років)	Довгострокові наслідки (10-15 років)
Атмосферне повітря	Тимчасове збільшення викидів через будівництво	Зменшення забруднення завдяки модернізації систем	Покращення якості повітря
Клімат	Незначний вплив	Зменшення викидів парникових газів	Стабілізація клімату
Вода	Покращення завдяки очищенню водойм	Покращення доступу до якісної води	Підтримка водного балансу
Ґрунти	Можливий негативний вплив через будівництво	Покращення родючості завдяки рекультивації	Стабільна родючість ґрунтів
Природоохоронні території	Незначний вплив	Розширення природоохоронних зон	Збереження природних територій
Біорізноманіття	Незначний вплив	Покращення середовища проживання видів	Збільшення популяції видів
Здоров'я населення	Підвищення обізнаності про екологічні ризики	Зменшення ризиків хвороб через кращу екологію	Зниження хронічних захворювань

Табл.7- Позитивні наслідки від реалізації Стратегії

Дуже тривалі наслідки (50–100 років) Позитивні наслідки:

✓ Підвищення стійкості екосистем громади до кліматичних змін через адаптаційні заходи.

✓ Стабілізація екологічного стану завдяки сталому розвитку економіки та збереженню природних ресурсів.

Негативні наслідки:

✓ Можливість зменшення доступності земель через урбанізацію та експлуатацію ресурсів.

✓ Ризик незворотної втрати окремих видів флори і фауни.

Кумулятивні та синергічні наслідки

Реалізація багатьох заходів стратегії, зокрема пов'язаних із розвитком інфраструктури, туризму, сільського господарства та енергетики, створює кумулятивний ефект. Взаємодія цих заходів може як покращувати стан довкілля (наприклад, очищення водойм і зменшення викидів), так і підсилювати негативні ефекти (наприклад, зростання використання ресурсів).

Реалізація стратегії громади може суттєво вплинути на довкілля та здоров'я населення. Позитивні наслідки включають підвищення якості життя, зменшення

забруднення та збереження природних ресурсів. Водночас необхідно враховувати потенційні ризики та забезпечити їхню мінімізацію шляхом належного планування та контролю.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Розробка Стратегії розвитку громади з урахуванням екологічних аспектів є важливим етапом у підтримці сталого розвитку та забезпеченні гармонії між соціальними, економічними та екологічними потребами. Стратегія розроблена з активною участю громади, враховуючи думки, потреби та погляди місцевих мешканців. Консультації та залучення різноманітних груп населення, включаючи представників бізнесу, активістів, місцеву владу, є важливим елементом успішної стратегії. Стратегія спрямована на розвиток громади, забезпечуючи економічний зріст, соціальну справедливість та збереження навколишнього середовища. Важливо збалансувати економічний розвиток із збереженням природних ресурсів та мінімізацією впливу на довкілля.

У таблиці 8 визначено комплекс заходів, спрямованих на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Стратегії. Серед ключових компонентів, що потребують уваги, виділено атмосферне повітря, водні та земельні ресурси, управління відходами, біорізноманіття, здоров'я населення та зміна клімату.

Для зменшення негативного впливу на атмосферне повітря передбачено заходи, спрямовані на модернізацію транспортної та комунальної інфраструктури. Це включає пріоритизацію доріг для ремонту з урахуванням потреб швидких служб, поліції, шкільних автобусів та оптимізацію пасажирських маршрутів. Також заплановано забезпечення бюджетних установ протипожежними системами захисту, що сприятиме зменшенню ризиків, пов'язаних із техногенними викидами.

Для покращення стану водних ресурсів передбачено інвентаризацію водних об'єктів і очищення водойм від замулення. Ці заходи спрямовані на відновлення гідрологічного балансу громади, забезпечення якісного водопостачання та запобігання подальшому забрудненню річкової екосистеми.

Захист земель передбачає проведення інвентаризації земельних ділянок та визначення відповідальних за їх утримання.

Для покращення управління відходами Стратегія передбачає впровадження системи централізованого та роздільного збору твердих побутових відходів. Заплановано встановлення контейнерів для сортування сміття і проведення освітніх майстер-класів із формування культури поводження з відходами серед населення.

Для збереження біорізноманіття передбачено проведення інформаційно-навчальних заходів із підвищення екологічної свідомості населення та популяризацію дбайливого ставлення до природи.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

Складові довкілля, в тому числі здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків передбачені Стратегією
Атмосферне повітря	2.1.1. Попередження виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій і воєнних дій. 2.2.1. Вивчення проблем/потреб мешканців щодо транспортної доступності послуг. 2.2.2. Задоволення потреб громади в пасажирських перевезеннях. 2.2.3. Проведення капітального та поточного ремонту місцевих доріг та тротуарів. 2.5.1. Озелення території - збільшення площ лісів, парків та зелених насаджень. 2.4.4. Сприяння розвитку альтернативної енергетики (будівництво сонячних електростанцій) на землях комунальної власності не придатних для с/г використання). 2.4.2. Проведення тепло модернізації будівель в громаді.
Водні ресурси	2.5.3. Проведення комплексу заходів по розчищенні річки Хорол. 2.5.4. Впровадження екологічного виховання серед мешканців громади
Земельні ресурси	1.2.1. Розроблення і затвердження Комплексного плану просторового розвитку території громади з метою її ефективного використання 1.2.2. Проведення інвентаризації наявних інвестиційних об'єктів. 1.2.3. Формування електронного реєстру інвестиційних об'єктів (Green-field, Brown-field). 1.2.5. Створення та розвиток геоінформаційних систем громади
Відходи	2.5.2. Створення ефективної системи управління побутовими відходами (міжмуніципальне співробітництво). 2.5.4. Впровадження екологічного виховання серед мешканців громади
Біорізноманіття у т.ч. елементи природно-заповідного фонду	2.5.4. Впровадження екологічного виховання серед мешканців громади 2.5.1. Озелення території - збільшення площ лісів, парків та зелених насаджень.
Здоров'я населення	2.6.1. Проведення моніторингу доступності (безбар'єрності) соціальних закладів громади. 2.6.2. За результатами моніторингу облаштувати безбар'єрний доступ до соціальних закладів громади. 3.1.4. Розбудова системи здорового харчування, формування культури харчування та правильних харчових звичок учнів закладів освіти. 3.2.7. Організація та розвиток спортивних гуртків для дітей та молоді громади. 3.3.1. Проведення реконструкції будівлі під Сергіївську АЗПСМ з впровадженням енергоефективних заходів. 3.3.2. Розширення переліку послуг, що надаються амбулаторіями громади. 3.3.3. Забезпечення медичних закладів сучасним обладнанням і впровадження нових технологій діагностики та лікування.
Зміна клімату	2.5.1. Озелення території - збільшення площ лісів, парків та зелених насаджень. 2.5.4. Впровадження екологічного виховання серед мешканців громади 2.4.4. Сприяння розвитку альтернативної енергетики (будівництво сонячних електростанцій) на землях комунальної власності не придатних для с/г використання).

Табл.8. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

Також заплановано розвиток «зеленого» туризму та екологічних ініціатив, що підтримуватимуть природно-заповідний фонд громади.

Реалізація запропонованих заходів у рамках Стратегії демонструє системний підхід до запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення. Інтеграція інфраструктурних, соціальних та екологічних ініціатив спрямована на забезпечення сталого розвитку громади, збереження природних ресурсів та покращення якості життя мешканців.

Загалом, запропоновані заходи є важливим кроком до сталого майбутнього громади, але їх ефективність значною мірою залежатиме від належного планування, виконання та моніторингу реалізації.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

У контексті СЕО проєкту Стратегії були розглянуті різні сценарії розвитку, які є можливими варіантами комплексного розвитку регіону базованими на балансах розвитку економічної і соціальної сфер та їх впливу на екологічний стан і якість життя населення, а саме:

✓ Гіпотетичний «нульовий», за яким не розробляється і не затверджується Стратегія;

✓ оптимістичний, що передбачає реалізацію Стратегії;

✓ реалістичний (базовий).

У випадку, якщо Стратегія розвитку громади не буде прийнята, це може мати серйозний негативний вплив на економічний, соціальний та екологічний розвиток громади.

Економічний розвиток: Неприйняття стратегії може призвести до втрати інвестицій та можливостей для розвитку бізнесу та підприємництва в громаді. Це може зменшити потенціал для створення робочих місць та підвищення доходів мешканців.

Соціальний розвиток: Відсутність стратегії може призвести до відставання в розвитку інфраструктури, освіти та охорони здоров'я, що погіршить якість життя мешканців та збільшить соціальні нерівності.

Екологічний розвиток: Брак стратегії може привести до відсутності конкретних заходів з охорони довкілля та природних ресурсів, що загрожуватиме екологічній стабільності та збереженню біорізноманіття.

Поза впливом на місцевий рівень, неприйняття стратегії розвитку також може заважати загальнодержавному та регіональному розвитку держави. Без чіткої стратегії громади важко досягти загальних цілей сталого розвитку, що може ускладнити розвиток країни в цілому та спричинити дисбаланс у регіональному розвитку.

У разі прийняття Стратегії розвитку громади, реалізація «оптимістичного» сценарію матиме значний вплив на всебічний розвиток громади. Це сприятиме економічному, соціальному та екологічному зростанню громади, забезпечуючи різноманітні переваги:

Економічний розвиток: Реалізація стратегії сприятиме розвитку підприємництва та приверненню інвестицій, що сприятиме зростанню економіки громади. Це створить нові можливості для бізнесу, створення робочих місць та підвищення рівня доходів мешканців.

Соціальний розвиток: Реалізація стратегії дозволить розвивати інфраструктуру громади, включаючи освіту, охорону здоров'я, транспортну систему та інші сфери, що підвищить якість життя мешканців та сприятиме соціальній стабільності.

Екологічний розвиток: Реалізація стратегії сприятиме збереженню навколишнього середовища, впровадженню екологічних технологій та підтримці сталого використання природних ресурсів. Це допоможе зберегти біорізноманіття та забезпечити екологічний баланс у громаді.

Крім того, прийняття Стратегії розвитку є критично важливим для забезпечення безпеки населення і навколишнього середовища під час воєнного стану. Цей документ визначає пріоритети та напрями розвитку, що дозволяють грамотно використовувати ресурси та координувати дії громади в умовах кризової ситуації.

Стратегія розвитку дозволяє громаді створити плани дій у випадку кризових ситуацій та воєнного стану. Це включає в себе ефективний розподіл ресурсів, організацію евакуації, медичну та гуманітарну допомогу населенню та визначає ролі та обов'язки різних структур та громадських організацій у випадку екстрених ситуацій. Це сприяє кращому координації та співпраці між владними органами, волонтерськими групами та громадою для швидкого реагування на потреби населення. Встановлює основні напрями забезпечення життєвих потреб громади в умовах воєнного стану, включаючи доступ до питної води, харчування, медичну допомогу та інші необхідні ресурси.

Реалістичний план розвитку передбачає активну роботу громади над досягненням сталого розвитку, незважаючи на непростий суспільно-економічний стан в Україні. Завдяки формуванню власної ідентичності, мешканці стали активними учасниками суспільного життя, зацікавленими у поліпшенні умов життя. Громада розробила стратегію, програму відновлення громади та інші базові документи, що дозволяє грамотно розподіляти ресурси, координувати діяльність, уникати дублювання зусиль та максимізувати ефективність. Покращення економічного та інвестиційного клімату приваблює інвесторів і сприяє стабільному економічному зростанню. Громада ефективно використовує державні трансферти та залучає гранти для розвитку інфраструктури, створюючи «точки економічного зростання», які допомагають генерувати нові робочі місця. Регіональна підтримка через Стратегію розвитку області дозволяє залучати фінансування з різних джерел, що сприяє успішній реалізації проєктів, покращенню рівня життя та соціальної стабільності. Таким чином, прийняття Стратегії розвитку громади є ключовим для забезпечення готовності реагувати на екстрені ситуації, гарантуючи безпеку жителів у воєнний час. Реалізація Стратегії відкриває нові можливості для Сергіївської територіальної громади, сприяє економічному зростанню, поліпшенню умов проживання та створенню стійких перспектив розвитку.

В цілому, прийняття та реалізація Стратегії розвитку громади відкриє нові можливості для громади, сприятиме її зростанню, покращенню умов життя та створенню стійких умов для просування вперед.

Ускладнення під час здійснення стратегічної екологічної оцінки проєкту документу державного планування (Стратегії розвитку Сергіївської територіальної громади на період до 2027 року) не виникали.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Стратегії, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» громада у межах компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, *вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки* та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» визначає основні вимоги організації та здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

З метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, громада визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;

- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;

- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;

- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Стратегії наведено в таблиці 9. Перш за все, реалізація стратегії розвитку громади потребує систематичного моніторингу її впливу на довкілля та здоров'я населення.

Метою такого моніторингу є не лише відстеження змін, але й оперативне усунення несприятливих наслідків. Це дозволяє зберегти екологічну безпеку та сприяти сталому розвитку громади забезпечуючи баланс між економічним зростанням та захистом навколишнього середовища.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

№	Індикатор
Забруднення повітря	
1	Частка відновлювальних джерел енергії (кількість встановленого в громаді вуличного освітлення на сонячних батареях; кількість встановлених сонячних електростанцій (шт);
1	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності (кВт)
2	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. Мешканців (кВт)
Водні ресурси	
1	Сільське населення, яке має доступ до покращених умов санітарії (кількість підключених будинків до водопроводу)
2	Скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти (м ³)
3	Обсяги забору та використання свіжої води (м ³)
Озеленення/Лісистість	
1	Рівень озеленення території (м ² нових насаджень)
2	Площа земель природно-заповідного фонду (га)
3	Площа лісів (га)
Ґрунти	
12	Питома вага площі сільсько-господарських угідь (сіножатей, пасовищ) узагальній території громади
13	Питома вага площі деградованих земель (км ² , земель які вийшли з с/г використання)
Відходи	
14	Обсяги утворення ТПВ на території громади (т)
15	Обсяги утворення промислових відходів на території громади (т)
Здоров'я населення	
16	Рівень захворюваності населення громади, відсоток населення, яке має діагностоване захворювання

Табл.9 - Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Система моніторингу включає визначення кількісних та якісних показників стану довкілля, які відображають основні аспекти екологічного стану громади. Періодичність вимірювань і методи оцінки розроблені таким чином, щоб моніторинг був ефективним і своєчасним. Серед показників, що підлягають відстеженню, є рівень забруднення повітря, стан водних ресурсів, рівень озеленення, лісистість, стан ґрунтів і рівень захворюваності населення. Такий підхід забезпечує всебічну оцінку впливу стратегії на довкілля.

Законодавча база України зобов'язує громади щорічно публікувати результати моніторингу та вносити їх до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. У разі виявлення негативних наслідків, що не були передбачені стратегією, повинні вживатися відповідні заходи для їх пом'якшення.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Зважаючи на географічне положення Сергіївської територіальної громади, транскордонні наслідки реалізації проєктних рішень Стратегії для довкілля, у тому числі здоров'я населення, не очікуються.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

1) Стратегія розвитку має на меті створення безпечних і комфортних умов для проживання населення, покращення стану довкілля, енергоефективності та соціальних послуг. Документ узгоджено з національними та регіональними стратегіями, враховуючи принципи сталого розвитку та глобальні цілі ООН до 2030 року.

2) Поточний стан довкілля громади характеризується значними природними ресурсами, але й може супроводжуватися екологічними проблемами, таким як деградацією ґрунтів, забрудненням водних ресурсів та погіршенням якості повітря. Без затвердження Стратегії очікується погіршення екологічної ситуації, зокрема зростання забруднення та втрати біорізноманіття, що негативно вплине на здоров'я населення.

3) Реалізація Стратегії не має супроводжуватися появою нових суттєвих негативних наслідків для довкілля. Стратегія спрямована на покращення екологічних умов, включаючи модернізацію транспортної інфраструктури, очищення водойм, сталий розвиток земельних ресурсів і збереження біорізноманіття. Особливу увагу приділено впливу на здоров'я мешканців через покращення медичних послуг та умов проживання.

4) Ключові екологічні виклики в громаді – це вплив війни, зміни клімату, зростання забруднення водних ресурсів і розвиток сільського господарства. Стратегія передбачає заходи для мінімізації цих ризиків, включаючи розвиток зеленої інфраструктури, впровадження енергоефективності та підтримку природоохоронних ініціатив.

5) Документ враховує міжнародні, національні та регіональні зобов'язання щодо захисту довкілля. Визначено шляхи інтеграції екологічних стандартів у реалізацію Стратегії, забезпечуючи збереження природних ресурсів і мінімізацію техногенного впливу.

6) Очікується, що реалізація Стратегії матиме переважно позитивний вплив на довкілля, включаючи стабілізацію екологічної ситуації, зменшення забруднення та покращення якості життя населення. Водночас можливі короткострокові виклики, пов'язані з будівельними роботами.

7) Стратегією передбачено модернізацію інфраструктури, очищення водойм, впровадження системи роздільного збору відходів, підтримку сталого землекористування та розвиток зеленої енергетики. Заходи спрямовані на мінімізацію екологічних ризиків і підвищення екологічної стійкості громади.

8) Прийняття Стратегії розвитку громади є ключовим для готовності та ефективності реагування на екстрених ситуаціях, забезпечуючи безпеку та захист населення під час воєнного стану та відкриваючи нові можливості для Сергіївської територіальної громади, сприятиме її зростанню, покращенню умов життя та створенню стійких умов для просування вперед.

9) Моніторинг ефективності впровадження Стратегії за допомогою екологічних індикаторів є важливою формою контролю того, який фактичний вплив

на довкілля матиме впровадження Стратегії, та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації. Затверджені Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 18 жовтня 2023 року № 705. URL: <https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovkillya-705-vid-18-10-2023/>

Проект рішення Полтавської обласної ради «Про затвердження регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області» https://oblrada-pl.gov.ua/sites/default/files/field/docs/11_6.pdf

Екологічний паспорт Полтавської області. URL: <https://drive.google.com/file/d/1KLipM65lOHcBVzrzxGSCqyK8zMzmzu46/view>

Регіональна доповідь про стан навколишнього середовища в Полтавській області у 2022 році URL: <https://drive.google.com/file/d/1neoSSXhOaPtQ6lQ4uCX6vVoViptT59l3/view>

Інформаційна довідка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-03/den-vody.pdf>.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

Огляд стану довкілля Полтавської області URL: <https://nupp.edu.ua/page/iformatsiyno-monitoringoviy-tsentr-dovkillya-poltavshchini.html>

Аналітичний звіт «Базове дослідження стану та напрямів розвитку екологічної політики України та перспектив посилення участі організацій громадянського суспільства у розробці та впровадженні політик, дружніх до довкілля». Київ, 2019. 117 с. URL: https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2019/12/baseline-research_report_publishing-dec-2019.pdf.

Концепція реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 №402 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2019-%D1%80#Text>

Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Аналіз впливу кліматичних змін на водні ресурси України. За даними сайту Екодія URL: <https://ecoaction.org.ua/vodnist.html>

Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2016-%D1%80#Text>

Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80#Text>

Аналіз впливу кліматичних змін на водні ресурси України (повний звіт за результатами проекту). / Сніжко С., Шевченко О., Дідовець Ю. // Центр екологічних ініціатив «Екодія», 2021, 68 с. URL: <https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/analiz-vplyvu-vodni-resursy-full.pdf>

Закон України «Про охорону земель» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>

ВІСНИК Полтавської державної аграрної академії. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2013/03/95.pdf>

Екологічна відповідальність. Сайт Нафтогазу Укргазвидобування URL: <https://ugv.com.ua/uk/page/ekologicna-vidpovidalnist>

Закон України «Онови законодавства України про охорону здоров'я» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

Степанчук О.Ю., Мельник-Шамрай В.В. вплив сільського господарства на довкілля URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/40-1.pdf>

Як війна впливає на природу України та чому збереження й відновлення природних екосистем є важливим у повоєнному відновленні. За даними сайту Екодія <https://ecoaction.org.ua/iak-vijna-vplyvaie-na-pryrodu.html>

Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»

